

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Corintios

Po¹ jmu² sí² lá² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² juú² Corinto

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² má²ca³te³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ la³ jáun² ca³li³hnió³ tsú² hnga², hi³ lín¹³ jná¹³ tí³² tsá² quian³² jè¹ Jesucristo, quiúnh¹ jná¹³ siáh³ Sóstenes reh² dí², **2** hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² lín³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² tí³ já¹ juú² Corinto ní², tsá² má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Cristo Jesús. Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² zian² ñí¹ siáh³ siáh³, ní¹juáh³ tsá² má²quien² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Hnga² hí³ bíh¹ lín³ Juo¹³ tsá² hí³ jí³ Juo¹³ jnoh¹ ní² siáh³. **3** Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí², quionh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tìn².

Lí²mieh² tsú² cun³quionh³ Cristo

4 Jmái¹ ca³la³ jí³² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ lí¹ hian¹ hnoh² jáun² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Cristo Jesús. **5** Quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² quiúnh¹ Cristo bíh¹ hnoh², hi³ jáun² má²ca³lí³ hánh³ náh² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hléh¹ náh² jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ níh¹ náh² ní² siáh³. **6** Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ má²ca³lí³ tson² ñí¹con² hnoh² la³jí³² la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² náh² hi³ ca³tin¹ Cristo. **7** La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lí³hniauh²³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ cue³² Dió³², tá¹la³ ná¹he² ná¹janh³² náh² jmái¹ hi³ cuánh³² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². **8** Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹pin³ honh² náh² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ chá³² hí¹ cáun² tso³ quián¹³ hnoh² ní¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². **9** Quí¹ tiú²nio² bíh¹ má²tí³² Dió³² jái¹³ quioh²¹, hi³ hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ cu³tí³ quiúnh¹ Jesucristo Jon² tsú², Tsá² lín³ hí³ Tí³² Juo¹³ dí².

Hi³ ná¹tsoh³ tsá² lín³ cuáh³²

10 Jáun² né³ reh², cha¹³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹, ha³ lí² jmú² náh² ná¹tsoh³ ja¹ quián¹³. Tí³ re² jmu³ náh² pí³ jí³lín², hi³ cá² ñí¹ hi³ ná¹tioh³ honh² náh² jí³ hi³ ná¹lín²³ náh² ní² siáh³. **11** Juanh³² jná¹³ la³ ní² ñí¹con² hnoh² reh², quí¹hliá² tsá² hñú¹³ Cloé má²ca³zái³ jná¹³ hi³ zia³² hniéi² ja¹ quián¹³ hnoh². **12** La³ cun³ lí¹³ juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² tá²chi²¹, hi³ hnoh² la³ hléh¹ náh² la³ siáh³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² náh²; zian² hnoh² juánh³ náh² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Po¹”; zian² tsá² juáh³: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Apolos”; zian² tsá² juáh³: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Pé¹”; hi³ ma³ jan² né³

juáh³: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Cristo”. **13** Tí³la³, íhí¹ má²ca³jmú³ Cristo hi³ ná¹tsóh³ ñí¹con² hnga²? íHí¹ Po¹ uá¹ la³ ca³taun³ crei²¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² dúh¹? Ho³ íhí¹ cáun³ hnoh² jmái² hi³ lin¹ hi³ hain²¹ náh² tí³ con² Po¹ dúh¹? **14** Tí³la³ itia¹hmah¹ Dió³² hi³ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ca³ziau³ jná¹³ jmái², tí³la³ jí³²la³ ñú² Crispo quionh³ ñú² Gayo bíh¹ ca³zion³ jná¹³ jmái²! **15** Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ cáun³ jmái² hi³ lin¹ hi³ hen² tí³ con² jná¹³. **16** Tson² bíh¹ la³ ca³zion³ jná¹³ jmái² tsá² hñú¹³ Estéfanos uá²jai³², tí³la³ la³jmí¹ lí³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³ tiú²uú² ca³zion³ jná¹³ jmái². **17** Quí¹ tiá² ca³ze³ yáh³ jná¹³ Tsá² lín³ Cristo hi³ zion¹ ná¹ jmái² tsáu², tí³la³ ca³ze³ tsú² jná¹³ hi³ ñí¹hléh³ ná¹ jú¹ chú³² bíh¹; tí³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³cháunh³ chí¹ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ yáh³ má¹ná¹, quí¹ sá¹jmí¹ la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiú²uú² jmí¹ lí³ quien² yáh³ hi³ jun³ Cristo tsoh² crei²¹.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ lí²lin¹ hi³ pin³

Dió³² jí³ hi³ quia³lín³ siáh³ jmí¹ tsí³

18 Jú¹ chú³² hi³ ca³tí²¹ hi³ jun³ Cristo ñí¹ crei²¹ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jè¹ tsá² cáun¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ná¹tsá²hín³; tí³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá² má²ná¹liáun²³ dí² né³, jú¹ chú³² nǎ² dá² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹.

19 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Jná¹³ jmu¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien² la³ cun³ hi³ cháunh²³ tsí³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³,

hi³ tí³ có³² bíh¹ chá¹³ jná¹³ siáh³ jí³lí³² hi³ há² ngí²³ tsá² jlánh¹ re² há² ngí²³.

20 Jáun² né³ íha³ dá² jinh¹ uú² jmu³ ta²¹ ta³né³² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³ tsá² lín³ tí³², ho³ tsá² jlánh¹ re² tin² juú² hlénh²³ hi³ má²cú¹ má²ren²¹ jái¹³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²? ¡Quí¹ jè¹ tsá² cáun¹ bíh¹ má²ca³jmah³ Dió³² la³jí³² jè¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá²!

21 Dió³² bíh¹, Tsá² qui³ quia³lín³ jmí¹ tsí³, ca³jmú³ hi³ cónh³ tiá² há¹ ngí¹³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³quionh³ hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú² hmóu³²; quí¹hliá² ca³lí³hnió³ tsú² líón³² tsáu² cun³quionh³ jú¹ chú³² bíh¹, nǎ¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹, uá¹jinh¹ jú¹ chú³² jáun² niéih³ la³jmí¹ niéih³ jè¹ tsá² cáun¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ nǎ².

22 Quí¹ tsá² judíos hnió³ jé³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³², hi³ tsá² griegos né³ hnauh² jè¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹; **23** tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hléh¹ jái¹³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá²taun³ hí³ crei²¹ bíh¹. Tsá² judíos lín²³ hi³ jú¹ chú³² lá² lí³ jú¹ hlah³ bíh¹, hi³ tsá²cá²jo²¹ né³ lín²³ hi³ jái¹³ lá² lí³ la³jmí¹ lí³ jè¹ tsá² cáun¹; **24** tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²ca³te³ Dió³² má¹ná¹, cuí¹ tsá² judíos cuí¹ tsá² griegos, cun³quionh³ Tsá² lín³ Cristo hí³ bíh¹ má²lí²lin¹ pí³ quioh²¹ Dió³², jí³ hi³ lí²lin¹ siáh³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² hú¹tá¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. **25** Quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ cháunh²³ chí¹ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cháunh²³ chí¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, uá¹jinh¹ tsáu² lín²³ hi³ lí¹ ngo¹ lí¹ lí²¹ bíh¹ hi³ cháunh²³ jáun² chí¹ Dió³². Hi³ lí³ua³

cáun² hi³ lín²³ jáun² tsáu² hi³ jlánh¹ bíh¹ tsí¹juí³ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ pí³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun².
26 Jáun² né³ reh², sá¹ní² cónh³ jmí¹ jie³, cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³² hi³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh² ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ siáh³ hnoh² tsá² hauh³² náh² jái¹³, ho³ hi³ lín³ náh² tsá² cá² mí¹zionh² tsá² quien². **27** Quí¹ tí³ mí²jéin³² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²: tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ cáun¹ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² bíh¹ ca³quianh³ tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ tá¹tonh¹ hua³heih²¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³; hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ tsá² jlánh¹ tsí¹juí³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ heh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ ná¹pin³. **28** Dió³² má²ca³quianh³ tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³, la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, tsá² jun³ lin¹ tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ chan³ tsú² tsí¹juí³ tsá² jlánh¹ jmí¹ ná¹quien², **29** hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ tonh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³². **30** Tí³la³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³cunh³ hnoh² quiúnh¹ náh² Cristo Jesús; hi³ má²ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ cun³quionh³ hí³ dí² má²ca³lí³tsin² jnoh¹ hi³ he³ dá² jaun³² hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú²; quí¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹ má²ca³lí³ chun¹ dí² ta³ ñí¹ Dió³², jì³ hi³ má²ná¹chan¹ dí² siáh³ ñí¹con² tsú², jì³ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² ní² siáh³. **31** Cun³ñí¹ hi³ ní² bíh¹, rá¹juáh³ ñí¹ Sí² la³ lá²: “Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ tonh², tí³ re² cuí¹ jmu¹ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹ hnga²”.

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, Tsá² ca³taun³ crei²¹

2 1 Hnoh² reh², jmí¹ ñéi¹ jná¹³ hi³ ca³ñí¹lieh¹ ná¹ hnoh² jú¹ tson² [hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun²] quioh²¹ Dió³², tiá² ca³hléh³ yáh³ jná¹³ jè¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³lá²dá² jú¹ quiáh¹. **2** Quí¹ jmí¹ cá¹ñí²¹ jná¹³ ja¹ ní² quián¹³ hnoh², cáun² tán¹ bíh¹ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ má¹quien¹³ ja¹ la³jí³² hi³ ño¹, jmáh³la³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá²taun³ hí³ crei²¹ bíh¹ ca³lí³hnó³² jná¹³ lí³ ño¹. **3** Jná¹³ jmí¹ lín³ ná¹ jan² tsá² huán¹ tsí³ bíh¹ jmí¹ cá¹nó²¹ ná¹ jáun² ta³ máh¹ hnoh², jì³ ca³la³ hi³ juán²³ ná¹ siáh³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ tsin³²; **4** hi³ jmí¹ ca³hléh³ jná¹³ jáun² ñí¹con² náh² hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³² né³, ha³ tiá² ca³lí³hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ chá¹³ cáun² honh² hnoh² cun³quionh³ jè¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. Tí³la³ cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jì³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ ca³híe³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³², **5** hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ lí¹³ nio² cáun² honh² náh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹ tsá²mi³cuóun² yáh³.

Dió³² má²jnia³² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹

6 Hi³ jáun² né³, ja¹ quioh²¹ tsá² má²ná¹pin³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ hléh¹ jnoh¹ jè¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³. Tí³la³ jái¹³ jáun² né³, jun³juáh¹³ jè¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³, sa³jun³ jè¹ tsá² ná¹ho² ta²¹

ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, la³ cun³ tsá² he² hná¹ hí¹ tsá² son² jmái¹ hi³ quien² yáh³. **7** Quí¹ jè¹ tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³ hi³ hléh¹ jnoh¹ dá² lí³ jè¹ Dió³² bíh¹, cáun² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹ hmá¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ la³ jí³² hi³ ca³ jmú³ jáun² Dió³². Hi³ cun³ quionh³ jái¹³ jáun² né³ lí¹³ láí³ dí² la³ jmí¹ lín³ tsú² jáun² hnga². **8** Hi³ ní² dá² cun³ tiá² má² ca³ ngi¹³ bíh¹ tsá² ná¹ ho² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ sá¹ jmí¹ hi³ má² ca³ ngi¹³ tsú² dúh¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ ton³ yáh³ tsú² crei²¹ Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹ quien². **9** Tí³ la³ la³ cun³ rá¹ juáh³ ñí¹ Sí²:

Cáun² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má² ca³ jie³,
 hi³ sa³ jun³ má² ca³ náí³²,
 hi³ ca³ la³ hí¹ juáh³ tiá² ca³ lín¹³ bíh¹ tsú²,
 tí³ tsóh³ dí¹ hi³ jáun² bíh¹ má² ca³ jmú³ Dió³² hua³ jan²¹ hi³ ca³ tin¹ tsá²
 hniau³ dí².

10 Jáun² né³, tí³ tsóh³ dí¹ hi³ ní² bíh¹ má² ca³ jmú³ Dió³² hi³ lí¹³ lí³ né¹ dí² cun³ quionh³ Jmí² chí³ joh¹, quí¹ Jmí² chí³ hí³ dá² chú² ñih²³ ca³ la³ jí³² bíh¹, hi³ cuoh² siáh³ ca³ la³ hia³ la³ táuh³ la³ cun³ hi³ zia³² ñí¹ con² hnga² Dió³².

11 Tiá² hin² zian² yáh³ tsá² mi³ cuóun² hi³ ñí³² he³ hu²¹ tsí³ tsá² mi³ cuóun² rainh²¹, quí¹ jí³² la³ jmí² chí³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsá² hí³ ñí³² la³ jí³². La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ ca³ tin¹ Dió³², jí³² la³ Jmí² chí³ joh¹ hnga² bíh¹ Dió³² ñí³² la³ jí³² hi³ ca³ tin¹ Dió³². **12** Jáun² né³, jun³ juáh¹³ jan² jmí² chí³ la³ hún¹ hñu³ tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³ má² ca³ hen¹³ jnoh¹, quí¹ Jmí² chí³ hi³ ja³ ñí¹ con² Dió³² bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ há¹ ngi¹³ dí² la³ jí³² hi³ lí¹ má² ca³ cué³ jáun² Dió³² ñí¹ con² dí². **13** Hi³ jáun² bíh¹ jnoh¹ hléh¹ ca³ tí²¹ hi³ ní² cun³ quionh³ jái¹³ hi³ má² ca³ hie³ Jmí² chí³ joh¹ Dió³², jun³ juáh¹³ cun³ quionh³ jái¹³ hi³ má² ca³ lí³ tái² jnoh¹ cun³ ñí¹ hi³ hliá² jlánh¹ quia³ lín³ jmí¹ tsí³ jnoh¹ hmóu³² yáh³. La³ ní² bíh¹ má² niá²³ jnoh¹ jái¹³ hi³ hie³² Jmí² chí³ joh¹ Dió³² ñí¹ con² tsá² má² hún¹ Jmí² chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³.

14 Tí³ la³ ní¹ juáh³ tsá² tiá² hún¹ Jmí² chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ má¹ ná¹, tsá² la³ hí³ cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ he³ la³ cun³ hi³ ñí¹ cué²¹ jáun² Jmí² chí³ joh¹ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ dá² lín²³ hi³ jè¹ Dió³² lí³ cáun² jè¹ tsá² cáun¹ bíh¹. Hi³ jáun² tiá² lí²³ yáh³ hi³ há¹ ngi¹³ tsú², quí¹ jí³² la³ tsá² má² hún¹ Jmí² chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ bíh¹ tin² chu³ ñih³ jái¹³ ní². **15** Hi³ jáun² tsá² hún¹ Jmí² chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ né³, tsá² hí³ dá² tin² chú² ñih²³ la³ jí³² bíh¹, tí³ la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² lí¹³ chu³ ñeh³ tsú² hnga² má¹ na²¹. **16** Quí¹ la³ cun³ rá¹ juáh³ ñí¹ Sí²: “¿Hin² dá² tsánh² má² ca³ há¹ ca³ ngi¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ Tí³² Juo¹³ dí²? ¿Hin² dá² tsánh² lí¹³ ma³ tin² Dió³²?” Tí³ la³ uá¹ jinh¹ la³ jáun² né³, cun³ jáun² má² ná¹ né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ lín²³ Cristo.

Ji³lin² quian²¹ Dió³² ná¹jmu² tá¹³ Dió³²

3 1 Hi³ jáun² jná¹³ né³ reh², tiá² ca³li³ yáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmi¹ liéinh³² tsú² tsá² má²zian² la³ cun³ hnió³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², ti³la³ ca³li³ hniáuh³² hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ cun³ qui³ liéinh³² tsú² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ tsá² tsá¹míh¹ ca³ti²¹ hi³ zian² tsú² ní¹con² Cristo yáh³. **2** Jáun² jái¹³ huán¹ tsí³ bíh¹ ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh², la³jmi¹ jmúh³² tsú² dáin² tiúh²³ hi³ cueh³² tsú² jmi² tiuh²¹ cha³ jmi¹ cuéh²¹ tsú² má³² má²pin³; qui¹ tiá² jmi¹ má²lí²³ yáh³ hi³ naih²¹ hnoh² má³² má²pin³. Ti³la³ sa³ hí¹juáh³ la³ ti³ ta³né³² bíh¹ tiá² má²lí²³ naih²¹ hnoh² má³² má²pin³, **3** qui¹ la³ ti³ ta³né³² bíh¹ ná¹lín³ hnoh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². Qui¹ tá¹la³ ná¹jmu³² náh² hi³ uóu³² honh², hi³ zia³² hniéi² ja¹ quián¹³ náh², ðhaun¹³ juáh¹³ la³ má²zian² jáun² bí¹ náh² cun³ tin² honh² hmóu³², hi³ ná¹jmu³² máh³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² la³jín³² tsá² ní¹ hná¹ ní²? **4** Qui¹ ní¹ má¹ca³juah²¹ ma³ jan² hnoh² la³ lá²: “Tsá² joh¹ Po¹ bíh¹ jná¹³”, hi³ ma³ jan² né³ juáh³: “Jná¹³ tsá² joh¹ Apolos”, la³ ní² má²ná¹jmu³² náh² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² bíh¹.

5 Qui¹ ðhin² dá² tsánh² hí³ Po¹?, hi³ ðhin² dá² tsánh² hí³ Apolos? Qui¹ ní¹ jí²¹la³ ti³ ná¹lái³ jnoh¹ quian²¹ Dió³² bíh¹, tsá² ca³hléh¹³ jnoh¹ jē¹ tsú², hi³ jáun² ca³tianh³² hnoh² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí². Qui¹ ma³ quin³² ma³ jan³² jnoh¹ cáun² ca³jmú¹³ la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³cué³ jáun² Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí². **6** Jná¹³ dá² ca³ján³ mi³ jún², hi³ Apolos né³ ca³sé³ jmái², ti³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³ hi³ ca³cuon³. **7** Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ lín³ yáh³ tsá² lí²jní³² sa³jun³ tsá² lí²sé³ jmái²; jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² quien², qui¹ hí³ bíh¹ tsá² ca³jmú³ hi³ ca³cuon³. **8** Tsá² jñi³² jí³ tsá² sé²³ jmái², cá²ren² bíh¹ tsú², ti³la³ Dió³² né³ ma³hmah¹ la³ cun³ tí³ ta²¹ quioh²¹ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². **9** Jnoh¹ dá² jí³²la³ ti³ ná¹lái³ tsá² jmu² ta²¹ cu³li²¹ ní¹con² Dió³² bíh¹, hi³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² la³jmi¹ lí³ cáun² hi³ jná¹ quioh²¹ Dió³². Ja³bí¹ lín³ hnoh² siáh³ la³jmi¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ he² hná¹ cuá¹jmu² Dió³². **10** Hi³ jná¹³ né³ lín³ ná¹ la³jmi¹ lín³ jan² ti³² hiah³² tin² re², tsá² ca³chá³ Dió³² jo³uón³² hi³ co¹ ná¹ jmíh¹ hiah³² cun³ní¹ hi³ ca³ja³ mí³ tsí³, hi³ tsá² siánh³ bíh¹ ma³hián² ní¹ hná¹ jáun². Ti³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² jmu³ hua³hín¹³ he³ lánh³ rón³² ma³hián² hñú³ ní¹ jmíh¹ hiah³² hi³ ca³có³² jná¹³ jáun², **11** qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quiú¹³ siáh³ cáun² jmíh¹ hiah³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²rón³², qui¹ hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ jmíh¹ hiah³² jáun². **12** Hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hñú³ ní¹ jmíh¹ hiah³² jáun² né³, lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹ quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ní² cú¹tiáu², ho³ quín¹ hmuh²¹ hi³ jlánh¹ re² jniá³, ho³lá²dá² quionh³ hmá², mí¹néi², ho³lá²dá² hmáih³² cuú² náí². **13** Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² lí³ jnia² re² lín³² tá¹³ jmái¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³²; qui¹ má¹jáun² dá² lí³ lín¹ cun³quionh³ sí² bíh¹ ha³ lánh³ lí³ tá¹³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². **14** Hi³ jáun² ní¹juáh³

zian² tsá² má²ca³jmú³ hñú³ hi³ li³ cah¹³ jmái¹ hi³ tiá² có³² quionh³ sí² jáun², jáun² he³ bíh¹ tsú² hmah²¹ quioh²¹; **15** tí³la³ ní¹juáh³ hñú³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³ ca³cáu³ bíh¹, jáun² tsa³hín³ bíh¹ jí³li³² tá¹³ tsú², uá¹jinh¹ ca³liáun³ tsú² hnga². Hi³ jáun² má¹jáun² lín¹³ tsá² la³ hí³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² ca³liáun³ ja¹ sí².

16 ¿Hí¹ hí¹juáh³ tiá² jmí¹ la³ má²ñíh¹ uá¹ hnoh² hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³², hi³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cuá³ siáh³ hñú³ honh² náh²? **17** Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² hliah²³ hñú³ híen¹ jáun² quioh²¹ Dió³², Dió³² dá² hin³ bíh¹ tsá² la³ hí³; quí¹ hñú³ híen¹ bíh¹ jaun³² quioh²¹ Dió³², hnoh² bíh¹ hí³ ná¹lín³ náh² hñú³ híen¹ jáun².

18 Hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ lí³can². Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ la³ cun³ lí³ héih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² cuí¹ jmu¹ tsú² cú²jueh³² la³ jan² tsá² tiá² hi³ ñí³² hí¹ cáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ lín³ tsú² tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ quia³lín³ jmí¹ tsí³. **19** Quí¹ la³jín³² tsá² jlánh¹ juáh³ tsáu² hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³, tí³la³ hi³ ca³tín¹ Dió³² má¹ná¹, jan² tsá² cáun¹ bíh¹ tsá² la³ hí³. Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Dió³² jmu² hi³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ sunh² hñú³ liá³ quioh²¹ hmóu³² cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cháunh²³ chí¹ hmóu³²”. **20** Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²: “Juo¹³ bíh¹ dí² ñí³² hi³ tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cu³ hlá² cu³ ní² yáh³ la³ cun³ hi³ cháunh²³ chí¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³”. **21** Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³hliá² hen² tí³ con² tsá² hlá² tsá² ní². Quí¹ la³jí³² hi³ zia³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²quián¹³ hnoh², **22** uá¹la³ cun³: Po¹, Apolos, Pé¹, hngá¹máh³ lá², jmái¹ hi³ zian² náh² jí³ jmái¹ hi³ jún³ náh², jmái¹ ta³né³² jí³ la³ má²quionh³ jmái¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, la³jí³² bíh¹ hi³ jáun² quián¹³ hnoh²; **23** hi³ ñí¹ ca³la³ jí³² né³, hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² Cristo né³, joh¹ Dió³².

Tá¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

4 **1** Né³² né³, hniáuh³² ñíh¹³ náh² hi³ jnoh¹, jí³²la³ tí³ ná¹lái³ jnoh¹ tsá² quian²¹ bíh¹ Cristo, quí¹ jnoh¹ má²nio² jo³cuo² hi³ híe¹³ jnoh¹ tsáu² la³ cun³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² ñí¹con² Dió³². **2** Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hiauh³ cáun² jái¹³ hi³ ho², hniáuh³² bíh¹ ma³jnia³² tsú² hi³ chun¹ ñí¹con² tsá² ca³cué³. **3** Tí³la³ hi³ ca³tín¹ jná¹³ huen² má¹ná¹, tiá² lín¹ hi³ hí³² yáh³ tsin³² jná¹³ uá¹ hi³ hnoh², uá¹ hi³ tsá² ná¹lín³ ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³chu³ ca³ñih³ jái¹³ quion²¹ jná¹³. Ca³la³ hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³ tiá² chú¹ tiá² ñih²¹ ná¹ jái¹³ quion²¹ huen²; **4** quí¹ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² tso³ tiá² cha³² yáh³ jmí¹ tsin³² jná¹³, jun³juáh¹³ la³ ní² yáh³ hnió³ juáh³ hi³ tiá² tso³ zia³² quion²¹ jná¹³. Hnga² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² ra³tsí³² héih³² ñí¹con² jná¹³. **5** Hi³ jáun² né³, ha³ lí²uú² lí¹ ra³tsí³² náh² héih³² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ quioh²¹ tsú²; ján¹ náh² tín² jmái¹ hi³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hí³ bíh¹ chu³ huéh³ ñí¹ tie³ joh¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ ñí¹ já¹nié², hi³ ma³jnia² tsú² siáh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ tloh³ tsí³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu². Hi³ jáun²

má¹jáun² né³ cuéh³² Dió³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

6 Hnoh² reh², má²lí²hlí¹ lí²lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ hi³ lí²hien³² jná¹³ huen² quiúnh¹ Apolos; hi³ ní² né³, cáun² hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ hnoh². Hi³ jáun² cun³quionh³ nóh³² ní² né³ lí³ tin² hnoh² hi³ tiá² lí¹ há¹ lí¹ nga¹ hnoh² ñí¹ uóunh³ la³ cónh³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí². Hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³ ca³tin¹ jan², hi³ tsá² jan² né³ tiá² jéin²³ yáh³ dí². **7** Quí¹ ìhin² dá² tsánh² jmu² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní²? ìHe³ dá² zia³² ñí¹con² hnú² cáun² hi³ tiá² ca³cué³ Dió³²? Hi³ ní¹juáh³ hí³ bíh¹ la³ má²ca³cué³, hi³ jáun² né³ ìhe³ láih³² sa³ tonh² lín³² yáh³ hnú² jmuh³² ca³tí²¹ hi³ zia³² jáun² quián¹³ nú², la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ lí¹ ca³jnia³ hnú² huen² bíh¹?

8 La³jmí¹ lí³ má²hánh³ lín³² bíh¹ hnoh², hi³ má²zian² nánh² ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ hnáuh² nánh². La³jmí¹ lí³ hi³ má²ná¹lín³ re²¹ bíh¹ hnoh² lín²³ nánh², jáun² tí³ có³² bíh¹ má²ca³chau² nánh² jnoh¹. íSá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ má²ná¹lín³ hnoh² re²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ háu¹³ jnoh¹ cú¹pih²¹ jái¹³ hná¹ quián¹³ hnoh²! **9** Jná¹³ len³ hi³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ cá¹táuh³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² jnoh¹ tsá² ná¹lái³ jnoh¹ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³². Má²ná¹lái³ jnoh¹ tsá² má²tionh² ñí¹ má²hiá¹ má²tsán¹³ bíh¹; hi³ má²ná¹lái³ jnoh¹ siáh³ la³jmí¹ lí³ cáun² cuú²nga¹ hi³ lí¹³ jé³ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³, uá¹ hi³ tsá²mi³cuóun² uá¹ hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní² siáh³. **10** La³jmí¹ jien³² tsú² tsá² cáun¹ bíh¹ jé³² tsú² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ hain²¹ jnoh¹ tí³ con² Cristo, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lín³ nánh² tsá² jlánh¹ jniá³ jmí¹ honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. Tsá² tiá² pin³ bíh¹ ná¹lái³ jnoh¹, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lín³ nánh² tsá² pin³ lín³². Tiá² quiú² tiá² jéi²³ yáh³ jnoh¹ tsáu², tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²quien² lín³² bíh¹ hnoh² tsáu². **11** Ca³la³ tí³ ta³né³² má²ná¹má²tso¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ hí¹quieín² tsí³ jnoh¹, hi³ sa³jun³ zia³² siáh³ ha¹ jnoh¹; hian² lín³² bíh¹ tsí³ tsáu² jmu² ñí¹con² jnoh¹. Jnoh¹ dá² ná¹lái³ tsá² lí¹ ñí³tú¹ ñí³lín¹³ bíh¹, tsá² tiú²uú² hñú¹³ zia³², **12** huo²³ bíh¹ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹ quionh³ cuá² ta³ hmóu³². Ní¹juáh³ jmí¹ tú² hiáuh³² tsáu² quiú¹³ jnoh¹, jnoh¹ tí³ ma³mieh¹³ bíh¹ tsá² la³ hí³. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ hian² tsí³, tí³la³ jnoh¹ né³ tion²³ bíh¹ tsí³. **13** Hleh³² tsú² siáh³ hlaih³ quiú¹³ jnoh¹, tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hlí¹ lienh¹ tsú² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² bíh¹. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ ca³la³ tí³ ta³né³² la³jmí¹ lí³ má¹qui³², la³jmí¹ lí³ táh² hi³ taun² jmíh¹ hia³² hi³ lí¹ ziú² lí¹ cuí²³ tsú².

14 Tiá² juo³ yáh³ jná¹³ hnoh² la³ ní² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnó³² ná¹ hi³ lí³ hinh¹ nánh², tí³la³ juanh³² jná¹³ la³ ní² hi³ hlí¹ lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh², tsá² ná¹lín³ nánh² la³jmí¹ lí³ jón³² ná¹, tsá² hno³ ná¹ lín³². **15** Quí¹ uá¹ cun³ jmí¹ zian² cun³ quian³ mei²¹ tí³² ñí¹con² hnoh², tsá² má²ta² nánh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, tí³la³ ha³ tiá² juóun³² ñeh² nánh² zian² yáh³; quí¹ jná¹³ bíh¹ ca³cué³ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² dá² jná¹³ bíh¹ lín³ ñeh²

náh² ca³ti²¹ hi³ nio² ní² cáun² honh² náh² ñí¹con² Cristo Jesús. **16** Hi³ jáun² né³, hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ lí³ nóh³² hi³ má²cá²có³² jná¹³ jáun².

17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zein²¹ jná¹³ Timoteo ñí¹con² hnoh², jan² jón³² jná¹³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí², tsá² má²tí³² re² lín³² jē¹, tsá² hno³ ná¹ lín³². Hi³ bíh¹ lí¹³ cháu³² honh² hnoh² he³ lánh³ rón³² zian² jná¹³ ca³ti²¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo, la³ cun³ rón³² lí³ hi³ qui³ hie² jná¹³ tsáu² la³jí³² cuáh³² táun³ ñí¹ tí² ñí¹ ngí²³ ná¹.

18 Né³² né³, ma³ jan² hnoh² má²ná¹lín³ náh² tsá² tonh² lín³², quí¹ lí¹ ná¹lín²³ náh² hi³ tiú²uú² ñe¹ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh²; **19** tí³la³ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ ñí¹jie¹ ná¹ tia³jui³² ní¹juáh³ hi³ hnió³ Tí³² Juo¹³ dí². Hi³ jáun² má¹jáun² ñí¹jie²¹ jná¹³ ha³ cónh³ tí³ hi³ tin² toh² hí³ jmu³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tin² hléh³² yáh³. **20** Quí¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², jun³juáh¹³ jmáh³la³ tí³ tin² hléh³² yáh³ tsú², tí³la³ hi³ hniáuh³² quian³² pí³ bíh¹ tsú² uá²jai³². **21** Jáun² né³ ¿he³ hi³ hnáuh² hnoh²? ¿Hí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ má¹tsoh¹ náh² honh² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³, ho³ hnáuh² náh² hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² uá¹, ca³la³ hi³ hnau³ lín³² ná¹?

Rá²tsi³² tsú² héih³² ca³tin¹ jan² tsá² juón¹

5 Quí¹ má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ hi³ jan² tsá² ja¹ hnoh² má²ca³jan³ tsá²mi³ diá¹hma³². Hi³ ní² bíh¹ cáun² tso³ hi³ jlánh¹ bí¹ hlah³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² tiá² Dió³² cuóun³² yáh³ tiá² jmu² la³ ní². **2** iSa³ ná¹jmu³²í¹ máh³ hnoh² tonh²! iJmí¹ má²hniáuh³² bíh¹ hi³ tianh¹³ náh² hi³ hlah³ nio² honh²! Jáun² hniáuh³² chin¹³ bíh¹ náh² tsá²ñuh² hí³ ja¹ quián¹³, tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ hlah³ jáun². **3** Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ hi³ dí¹tsáun² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ zenh² bíh¹ jná¹³ quionh³ jmí²chí³ quion²¹; má²ca³ra³tsi³² bíh¹ jná¹³ héih³² cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ tso³, la³juah²¹ dúh¹ hi³ zenh² dí¹tsáun² bíh¹ jná¹³. **4** Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zenh² quiúnh¹ hnoh² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹. Hi³ jáun² má¹jáun², cun³quionh³ pí³ hi³ ho² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² **5** hniáuh³² jienh²¹ náh² tsá² hí³ jo³cuo² Satanás, hi³ jáun² cuí¹ cha³hín³ ngú³ quioh²¹ tsú², jáun² ní¹ má¹jaunh³² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² né³, liáu³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú².

6 Jáun² né³, tiá² lin¹ zia³² yáh³ he³ ca³ti²¹ hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² tonh². ¿Tiá¹ má²ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³ jáun² tsáu² la³ lá² dúh¹? “Cú¹pih²¹ tie³ bíh¹ jmu² hi³ lí²³ jueh³² cán¹”. **7** Jáun² né³, tí³ cheih³² hueh³ náh² cán¹ má²jan² tie³ jáun², hi³ jmu² jáun² hlah³, hi³ jáun² lín¹³ náh² la³jmí¹ lí³ cán¹ hngó³² hi³ tiá² tie³ jan², hi³ jmu² tsú² jáun² hí³ cuú²miih²¹ hi³ cúh² tsú² Jmí¹hien¹, la³ cun³ qui³ má²lín³ náh². Quí¹ Jmí¹hien¹ quiú¹³ dí² má²lí³ bíh¹ hua³jan²¹; quí¹ Cristo, Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² má²ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ ta³ ñí¹ Dió³²

cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ dí². **8** Hi³ jáun² né³, cuí¹ jmú¹³ dí² Jmí¹hien¹ quiú¹³
 cun³quionh³ hi³ zian² dí² hi³ jin² dí² ji³ hi³ hu²¹ re² tsí³ dí² ní² siáh³, hi³
 lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹cúh²³ dí² hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan². Tí³la³ tiá²
 hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ la³jmí¹ láí³ dí² jáun² jmí¹tin²,
 hi³ tí² láí³ dí² jáun² tsá² hláih¹ tsá² hon², hi³ lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan²
 tsá² cúh² hí¹miih²¹ jan² tie³.

9 Quionh³ ñí¹ sí² cáun² hi³ ca³zéin³² ná¹ ñí¹con² náh² jáun², ca³juo³
 ná¹ hnoh² hi³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² juón¹.

10 Jun³juáh¹³ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ juah²¹ hi³ hú¹tá¹ hi³ quin¹³ náh² tí³
 có³² cu³tí³ yáh³ ñí¹con² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá², tsá² lí¹ jmú² lí¹
 tsau³², tsá² hniá¹ hi³ hlá² hi³ ní², tsá² háin², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³²
 tsá² láin¹; qui¹ hú¹tá¹ cu³tí³ jmí¹ hniáuh²¹ huen¹³ bíh¹ náh² ñí¹ hué²¹ lá²
 sá¹jmí¹ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ tiú²uú² hniáuh³² juonh²¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹
 quiúnh¹ tsá² la³ hí³. **11** Tí³la³ la³ cun³ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ juah²¹, hi³ tiá²
 hniáuh³² juonh²¹ náh² re² quiúnh¹ hí¹ jan² tsá² lí¹ juáh³ hi³ lín³ tsá² reh²
 bíh¹, hi³ tá¹la³ jáun² né³ lín³ tsú² jan² tsá² juón¹ bíh¹, ho³lá²dá² tsá² lí¹
 hen² tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², ho³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² láin¹, ho³
 hi³ tin² siáh³ jái¹³, ho³ tsá² hen², ho³ hi³ háin² ní² siáh³. Ca³la³ hí¹juáh³
 tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² má³² cu³lí²¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. **12** Quí¹
 tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ rá¹tsí³² héih³² ñí¹con² tsá² tiá² Dió³²
 má²cuóun³². Tí³la³ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hnoh² má¹ná¹ hi³ rá¹tsih³² náh²
 héih³² ñí¹con² tsá² cuáh³². **13** Quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ra³tsi³² héih³²
 ñí¹con² tsá² tionh² hí³ tí³ cheih³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, chin³² náh² tsá²
 ren² tso³ ní² ja¹ quián¹³.

Tsá² reh², tsá² ná¹hniei²¹

6 **1** Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² ma³ jan² hnoh² ná¹hniei²¹ náh²
 quiúnh¹ náh² tsá² má²renh² náh², ÷lánh³ bí¹ rón³² he² máh¹ náh²
 hi³ cuá¹míh¹ ta²¹ ñí¹con² tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², cha³ jmí¹
 míh¹³ náh² ñí¹con² tsá² joh¹ Dió³²? **2** ÷Hí¹ tiá² má²ñíh¹ náh² hi³ tsá² joh¹
 Dió³² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³? Hi³ jáun² ní¹juáh³
 hnoh² la³ rá¹tsih³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³, hi³ jáun² né³,
 ÷hí¹ tiá² la³ quinh¹ uá¹ hnoh² jmái¹ hi³ rá¹tsih³² héih³² ca³tí²¹ hi³ pih²¹
 la³ ní²? **3** ÷Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³
 Dió³² yáh³ rá¹tsi³² dí² héih³² má¹jáun²? Hi³ ní¹juáh³ tu³ bí¹ hi³ jáun² yáh³
 ca³ta¹ dí² jmú¹³, itíá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² ca³ta¹ dí² má¹ré¹³ uu³mí²tsi³² hi³
 zia³² tá¹la³ ziaú² dí² ñí¹ hué²¹ lá²! **4** Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² la³
 ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², ÷ha³ bí¹ lánh³ rón³² chah³²
 náh² honh² hi³ cuá¹míh¹ ta²¹ ñí¹con² tsá² tiá² hi³ lín³ hí¹ cáun² hi³ ca³tin¹
 cuáh³²? **5** Hi³ ní² ján¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jáun² lí³ hinh¹ náh². ÷Hí¹ hí¹
 jan² máh³ tiá² hin² zian² ja¹ quián¹³ hnoh² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ jmí¹
 lí¹³ cah¹³ jmái¹ hi³ ma³re² uu³mí²tsi³² hi³ zia³² ja¹ quioh²¹ tsá² rainh²¹?

6 Hi³ jáun² isa³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ hnoh² cua³cháh¹ tsáu¹³ renh² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³²!

7 Cun³quionh³ hi³ ná¹tú² ná¹hnái²³ náh² ní² tsá²ján² tsá²ján² ñí¹con² tsá²tan²¹, má²já²hín³ bí¹ náh² hi³ jmí¹ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ zian² tsá² lín³ jon² Dió³². Quí¹ ¿he³ láih³² tiá² tí³ tion²³ náh² honh² ca³ti²¹ hi³ hlah³? ¿He³ láih³² tiá² tí³ cáun² lí¹ hen²³ náh² hi³ han³ tsú² hi³ quián¹³?

8 Tí³la³ hnoh² dá² tí³ mí²jéin³² bíh¹ ná¹jmuh³², hi³ ná¹jmú² ná¹cuóh²³ náh² hi³ hlah³, jì³ hí¹ ca³la³ tí³ hi³ quioh²¹ tsá² má² renh² yáh³ náh² ná¹hainh³².

9 ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hi³ tiá² héinh¹³ yáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²? Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² hnoh², quí¹ tiá² hñu³mi³cuú² héinh¹³ yáh³ tsá² juón¹, sa³jun³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, sa³jun³ tsá² liéinh³² ñí²cuo² tsáu², sa³jun³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má²tún² hmóu³² tsá²mi³ ho³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh². 10 Sa³jun³ tsá² háin² yáh³ héinh¹³, sa³jun³ tsá² lí¹ hen² tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², ho³ tsá² hen², tsá² lí¹ tin² jái¹³, hi³ sa³jun³ tsá² han² cun³quionh³ jú¹ tí¹jái² yáh³ héinh¹³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³². 11 La³ ní² bíh¹ jmí¹ lín³ ma³ jan² hnoh²; tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³lí³ jin² bíh¹ náh², hi³ jáun² má²tionh² náh² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², jì³ hi³ má²ca³lí³ chun¹ náh² siáh³ ta³ ñí¹ Dió³² cun³quionh³ tá¹³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², jì³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí² ní² siáh³.

Hniáuh³² hi³ ná¹chan¹ tsú² tá¹ jan²

12 Jáun² né³, zian² tsá² juáh³ la³ lá²: “Zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lí³ua³ cáun² hi³ ja³² tsin³² jná¹³ jmu¹”. Tson² bíh¹ cu³tí³ jái¹³ ní², tí³la³ jun³juáh¹³ la³jí³² yáh³ hi³ jáun² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹. Ján³, cáun² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³, tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ cué³² tsú² jái¹³ ñí¹con² hnga² hi³ jmu³ hi³ jáun², quí¹ jáun² tiá² lí¹³ zian² tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jí³² hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú². 13 Hi³ zian² tsá² siánh³ juáh³ siáh³ la³ lá²: “Má³² dá² tsa³hi³² héin¹ bíh¹ tsú², quí¹ qui³ cónh³ héin¹ tsú² lí³ cáun² ñí¹ quioh²¹ má³² bíh¹”. Tson² bíh¹ jái¹³ ní², tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ Dió³² hin³ tá¹ tun³ ñí¹ hi³ ní². Tí³la³ tiá² tson² yáh³ hi³ tá¹³ ngú³ quioh²¹ tsú² lí³ jmáh³la³ hi³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹; quí¹ hi³ má¹con²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ziaun² dí² dí¹ngú³, hi³ Tí³² Juo¹³ dí² né³ ma³cón³² siáh³ ngú³ quiú¹³ dí². 14 Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ Tí³² Juo¹³ dí², la³ jáun² bíh¹ jmu³ tsú² siáh³ hi³ jenh¹³ dí² uá²jai³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹.

15 ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² dúh¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ná¹lín³ náh² zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ Cristo? Jáun² né³, ¿hí¹ lí¹³ cán¹³ jná¹³ hi³ jáun² quioh²¹ Cristo hi³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ jan² tsá²mi³ hláih¹? ¿Tiá² jáun² yáh³! 16 ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³tiánh³ quionh³ jan² tsá²mi³ hláih¹ la³ hí³, jáun² tá¹ gon³ bíh¹ tsú² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²? Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Tá¹ gon³

tsú² lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu². 17 Ti³la³ jan² tsá² má²ca³cunh³ quionh³ Ti³² Juo¹³ dí² né³, tán¹ gon³ bíh¹ tsú² má²lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² ca³ti²¹ jmí²chí³.

18 Hi³ jáun² né³, ti³ có³² tianh³ náh² ca³ti²¹ hi³ jmu² tsú² jáun² juón¹. Quí¹ lí³ua³ cáun² tso³ siáh³ hi³ jmu² tsáu², jun³juáh¹³ má²hlih²³ tsú² ngú³ quioh²¹ hnga² yáh³; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² quionh³ jan² tsá² juón¹ má¹ná¹, hú¹tá¹ cu³ti³ má²hlih²³ ngú³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³². 19 Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnoh² má²ná¹lín³ náh² hñú³ híen¹ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ Dió³² ní¹con² náh², hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ má²cuá³ hñu³ honh² náh². Ha³ tiú²uú² quián¹³ yáh³ hnoh² hmóu³² cuá² tanh¹, 20 quí¹ tsá² má²ná¹hlánh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ca³lau³ Dió³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² cun³quionh³ cuá² tanh¹, [jǐ³ cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³ náh² ní² siáh³, quí¹ tá¹ tun³ ñí¹ bíh¹ hi³ ní² má²ca³tín¹ Dió³²].

Hlí² liéinh³² tsú² tsá² hnió³ jéinh³² cuo²

7 1 Jáun² né³, né³² má²nga¹ jná¹³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³ngah³ hnoh² jáun² cun³quionh³ sí². Ti³ chu²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hi³ tiá² jéinh³² tsá²ñuh² cuo²; 2 ti³la³ cun³ñí¹ hi³ lí¹³ já³² tsí³ tsú² hi³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹ bíh¹, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²ñuh² hniáuh³² zian² ní²cuo², hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² siáh³ tsá²mi³ hniáuh³² zian² siáh³ ní²cuo². 3 Hi³ jáun² tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³tín¹ ma³hiún² tsí³ tsá²ján² tsá²ján² la³ cun³ hi³ qui³ ca³tín¹ tsá² má²ca³jenh² cuo². 4 Quí¹ jun³juáh¹³ quioh²¹ hnga² yáh³ tsá²mi³ cuá² ta³, quí¹ ca³tín¹ jǐ³ tsá²ñuh² ní²cuo² bíh¹ tsú² jaun³². Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ uá²jai³² tsá²ñuh², jun³juáh¹³ quioh²¹ hnga² yáh³ tsú² cuá² ta³, quí¹ hi³ ca³tín¹ jǐ³ tsá²mi³ ní²cuo² bíh¹ tsú² jaun³² siáh³. 5 Ha³ lí² ma³zian¹³ náh² ní¹con² tsá²ján² tsá²ján² ní¹juáh³ ta³ tiá² má²lí²jmu³ náh² jái¹³ cá²re² hi³ tianh¹³ náh² ma³ quin³² tun³ hni³² jmái¹ tá¹la³ tianh¹³ náh² ná¹chan¹ hi³ lienh¹ náh² Dió³². Má¹lí³² jáun² né³ tianh³ náh² siáh³ cu³tsa³²; quí¹ ní¹juáh³ ní² lí¹ tiá² ca³quinh¹ náh² jmái¹ hi³ tion¹³ náh² honh², hi³ jáun² Satanás jmu³ hi³ tánh³² náh² tso³.

6 Cun³ ti³ lí¹ cué²³ jái¹³ bíh¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hi³ jmu² jná¹³ héih³² yáh³. 7 Quí¹ jná¹³ ti³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ hiún² tsín³² sá¹jmí¹ hi³ la³jín³² tsáu² ma³zian² la³jmí¹ lín³ jná¹³ dúh¹; ti³la³ Dió³² bíh¹ má²ca³cuéh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³ cá² ní¹ pí³ quioh²¹, uá¹ hi³ ní² uá¹ hi³ cáun².

8 Jáun² tsá² tiá² cuo² má²jenh², jǐ³ tsá²mi³ hnái³ ní² juo³ jná¹³ jái¹³ lá²: Hi³ ti³ jlánh¹ bíh¹ chú³² ní¹juáh³ hi³ tiá² jéinh³² tsú² cuo², la³jmí¹ ngí²³ lá² jná¹³. 9 Ti³la³ ní¹juáh³ tiá² tloh²¹ yáh³ tsú² hi³ tion³ tsí³, cuí¹ jéinh²¹ tsú² cú²jueh³² cuo², quí¹ ti³ re² bíh¹ hi³ jéinh³² tsú² cuo² cha³ jmí¹ zian² tsú² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ jan² ní²cuo².

10 Ti³la³ ní¹con² tsá² má²ca³jenh² cuo² né³, jmu² jná¹³ héih³² hi³ tsá²mi³ tiá² hniáuh³² tun³ tsá²ñuh² ní²cuo². Jun³juáh¹³ quion²¹ jná¹³ yáh³ héih³² lá², quí¹ hi³ quioh²¹ Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí². 11 Ti³la³ ní¹juáh³ ní² lí¹

ca³tun³ tsá²mi³ tsá²ñuh² ñí²cuo², jáun² tsá²mi³ hí³ tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá² siánh³, ho³lá²dá² cón³² bíh¹ tsú² cú²juéh³² tsá²ñuh² ñí²cuo². Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²ñuh² siáh³, tiá² hniáuh³² yáh³ tun³ tsú² tsá²mi³ ñí²cuo².

12 Tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³ juo³ jná¹³ cáun² hí³ len³ ná¹ huen², jun³juáh¹³ uú² lí³ héih³² quioh²¹ Ti³² Juo¹³ yáh³ dí²: Hi³ ní¹juáh³ jan² tsá² reh² dí² zian² tsá²mi³ ñí²cuo², jan² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³², hí³ jáun² tsá²mi³ hí³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsí³ hí³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá² reh² hí³, hí³ jáun² tiá² ca³tin¹ yáh³ tsú² hí³ tun³ tsá²mi³ hí³. **13** Hi³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ reh² dí² hí³ tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² tsá²ñuh² ñí²cuo², ti³la³ tsá²ñuh² hí³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsí³ hí³ tionh² quionh³ tsá²mi³ reh² dí² hí³, jáun² tiá² lí¹³ yáh³ tun³ tsá²mi³ hí³ tsá²ñuh². **14** Hi³ jáun² tsá²ñuh² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² má²cuá¹chan¹ bíh¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hí³ hiún² tsí³ hí³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³²; ja³bí¹ tsá²mi³ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² siáh³ má²cuá¹chan¹ bíh¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hí³ hiún² tsí³ cuá³ la³ má²cuá³ jáun² quionh³ tsá²ñuh² ñí²cuo², tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³². Sá¹jmí¹ tiá² tson² la³ ní² dúh¹, jáun² jónh³² náh² jmí¹ má²lín³ la³jmí¹ lín³ jón²zih¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² bíh¹; ti³la³ la³ lí³ ní² má¹na²¹, ná¹chan¹ bíh¹ jónh³² náh² ñí¹con² Dió³². **15** Ti³la³ ní¹juáh³ tsá²ñuh² ho³ tsá²mi³ tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², jáun² cáun² cuí¹ tsáun¹³ yáh³ tsú². Quí¹ jun³juáh¹³ hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ ñí²cuo² ca³la³ hí³ chí¹tson³ yáh³ ní¹juáh³ tiá² la³ hnió³ yáh³ tsá² tiá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³², uá¹ hí³ tsá²mi³ uá¹ hí³ tsá²ñuh², quí¹ Dió³² dá² ca³te³ hí³ ma³zian² tsú² re² tin² bíh¹. **16** Quí¹ òlánh³ yáh³ rón³² ñíh¹ hnú² tsá²mi³, hí³ ní¹juáh³ lí¹³ lion¹ nú² tsá²ñuh² ñí²cuoh²? Hi³ hnú² né³ tsá²ñuh², òlánh³ yáh³ rón³² ñíh¹ hnú² hí³ ní¹juáh³ lí¹³ lion¹ nú² tsá²mi³ ñí²cuoh²?

17 Hi³ jáun² dá² cuí¹ lí³ lánh³ lí³ bíh¹, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² hniáuh³² ma³zian² la³ cun³ lí³ pí³ hí³ má²ca³cué³ Ti³² Juo¹³ dí², rón³² la³ cun³ qui³ lín³ tsú² jmí¹ ca³te³ jáun² Dió³². La³ ní² bíh¹ lí³ héih³² hí³ jmu² jná¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³² cuáh³². **18** Jáun² ní¹juáh³ Dió³² ca³teh³ jan² tsá² má²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², cuí¹ lín³ tsú² la³ má²lín³ jáun²; hí³ ní¹juáh³ ca³teh³ Dió³² jan² tsá² tiá² má²já²tú¹ quioh²¹ né³, tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hí³ jmu³ tsú² la³ jáun² quioh²¹ hnga². **19** Tiá² hí³ jmu² hí¹ cáun² yáh³ ní¹juáh³ hí³ quian³² ho³ tiá² quian³² tsú² li²¹ jáun²; la³ cun³ hí³ jlánh¹ quien² hí³ ma³tí³² tsú² héih³² quioh²¹ Dió³² bíh¹. **20** Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² hniáuh³² zian² la³ cun³ qui³ zian² jmí¹ ca³te³ Dió³². **21** Ní¹juáh³ hí³ jmí¹ má²lín³ nú² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu² jmí¹ ca³te³ Dió³², ha³ lí² jmú² hí³² honh² hí³ jáun²; jí³²la³ ní¹juáh³ hí³ zia³² jái¹³ hí³ lí³ lí¹³ liáun³ nú² jú¹ re² bíh¹, jáun² ti³ re² jmu³ la³ jáun². **22** Quí¹ tsá² má²lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ jmí¹ ca³te³ Dió³² hí³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí², ta³né³² má²lín³ tsú² tsá² má²ca³liáun³ bíh¹, hí³ jáun² má²jmu³ tsú²

tá¹³ Ti³² Juo¹³ dí². La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ ñí¹ con² tsá² jmí¹ zian² hi³ ca³ tin¹ hnga² jmí¹ ca³ lí³ tén¹, hi³ ta³ né³² né³ má² lín³ tsú² tsá² má² dí¹ hlánh¹ joh¹ Cristo bíh¹. **23** Dió³² má² ca³ lau³ hnoh² cun³ quionh³ cáun² hmah²¹ hmuh²¹ lín²¹; ha³ lí² uú² lí¹ hen³ náh² hi³ tsá² mí³ cuóun² jmu³ hi³ lín¹³ náh² tsá² má² dí¹ hlánh¹ joh¹. **24** Hi³ jáun² né³ reh², ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² hniáuh³² tionh² náh² ñí¹ ta³ ñí¹ Dió³² la³ cun³ rón³² lín³ náh² jmí¹ ca³ te³ tsú².

25 Hi³ ngaih³² hnoh² jáun² hi³ ca³ tin¹ tsá² tiá² má² ca³ jenh² cuo² né³, tiá² zia³² yáh³ cáun² héih³² quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí² hi³ hú¹ tá¹ ca³ tin¹ tsá² la³ hí³. Ti³ la³, cué¹³ jná¹³ jái¹³ quion²¹ la³ cun³ hi³ len³ ná¹ huen², hi³ jáun² hnoh² né³ lí¹³ cháh¹³ cáun² honh² ca³ ti²¹ jái¹³ lá², quí¹ jná¹³ dá² lín³ ná¹ jan² tsá² lí¹³ háih¹³ náh² honh² ñí¹ con² cun³ ñí¹ hi³ ca³ ja³ mí³ tsí³ hnga² Ti³² Juo¹³ dí². **26** Hi³ jáun² né³, cun³ ñí¹ hi³ jlánh¹ huáh² tsí³ jmái¹ hi³ ziaún² dí² lá² ta³ né³², jáun² jná¹³ len³ hi³ ti³ re² bíh¹ zian² tsú² la³ cun³ qui³ má² zian² ta³ né³². **27** Ní¹ juáh³ hi³ má² jenh² cuonh² hnú², tiá² hniáuh³² yáh³ tsáun³ náh²; hi³ ní¹ juáh³ tiá² hin² má² nio³ nú² jái¹³ quiún¹ né³, ha³ lí² hnah³ tsá² mí³. **28** Ti³ la³ ní¹ juáh³ hi³ ca³ jenh² cuonh² nú² né³, jun³ juáh¹³ jmu³² tso³ yáh³ hnú² la³ jáun²; hi³ ní¹ juáh³ jan² tsá¹ mái¹³ ca³ jéinh³² cuo², jun³ juáh¹³ jmu² tso³ yáh³ tsú² siáh³ la³ jáun². Ti³ la³ tsá² jéinh³² hí³ cuo² má¹ ná¹, lí³ zian² uu³ mí² tsi³² bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² jná¹³ né³ jmí¹ hnó²¹ hi³ tiá² lí³ zia³² uu³ mí² tsi³² jáun² quioh²¹ tsú².

29 Reh², sá¹ ní² niéi² hnoh² jái¹³ lá² quion²¹ jná¹³: Cú¹ pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³² í¹ zia³² quiú¹³ dí². Hi³ jáun² né³² ti³ chí¹ ján³, tsá² ñuh² tsá² má² ca³ jenh² cuo² hniáuh³² ma³ zian² la³ jmí¹ lí³ hi³ tiá² ñí² cuo² zian², **30** tsá² ná¹ ho² ná¹ jngih² hniáuh³² jmu³ la³ jmí¹ lí³ hi³ tiá² hlah³ nio² bíh¹ tsí³, hi³ ní¹ juáh³ tsá² ná¹ hiún² tsí³ né³, hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jmí¹ lí³ hi³ tiá² hiún² bíh¹ tsí³, hi³ tsá² zia³² hi³ la³² né³, hniáuh³² ma³ zian² tsú² la³ jmí¹ lí³ hi³ tiá² quioh²¹ bíh¹ tsú² hi³ lí² lá³² jáun². **31** Hi³ ní¹ juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jmí¹ lí³ hi³ tiá² lin¹ ta²¹ lí² jmúh³² bíh¹ tsú²; quí¹ hngá¹ máh³ hi³ néh³² dí² lá² há¹ ngá¹³ bíh¹.

32 Quí¹ jná¹³ hnó³² hi³ tiá² hi³ zia³² hi³ lí¹³ lí³ hí³² honh² náh². Ní¹ juáh³ jan² tsá² tsá¹ ñú¹ tiá² cuo² má² jenh², tsá² la³ hí³ hen² tsí³ jmáh³ la³ ñí¹ con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí², jí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³ hiún² tsú² tsí³ Ti³² Juo¹³ dí²; **33** ti³ la³ ní¹ juáh³ má² ca³ jenh² cuo² tsú² né³, ca³ ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ má² hi³² tsí³ tsú², jí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³ hiún² tsú² tsí³ tsá² mí³ ñí² cuo² ní² siáh³, **34** hi³ jáun² tá¹ tun³ jo²¹ bíh¹ ñí¹ má² hi³² tsí³ tsú² lí¹³. Ja³ bí¹ zia³² siáh³ hi³ za² ñí¹ con² tsá² mí³ tsá² má² jenh² cuo² quionh³ tsá² mí³ tiá² cuo² má² jenh². Quí¹ tsá² tiá² cuo² má² jenh² hen² tsí³ jmáh³ la³ ñí¹ con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí², hi³ hnió³ tsú² hi³ lí¹³ cuá¹ chan¹ ñí¹ con² Dió³² tá¹ jan², la³ má² quionh³ siáh³ jmí² chí³

quioh²¹ tsú²; tí³la³ tsá²mi³ má²jenh² cuo² né³ hi³² tsí³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ he³ lánh³ ma³hiún² siáh³ tsí³ tsá²ñuh² ñí²cuo² ní² siáh³.

35 Juanh³² jná¹³ jái¹³ ní² ca³tí²¹ hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hi³ qui² jna²³ jná¹³ jui³² quián¹³ yáh³ hnoh². Quí¹ jná¹³ hnó³² hi³ hnoh² tianh¹³ náh² re² la³ cun³ ca³tí²¹ bíh¹, hi³ má¹con²¹ náh² Tí³² Juo¹³ dí² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ chí¹cuú² chí¹jnái²³.

36 Hi³ jáun² né³, hi³ ca³tín¹ tsá² má²lieih²¹, tsá² zian² tsá¹mái¹³ jon², ní¹juáh³ tsá² hí³ lín²³ hi³ tí³ re² jéinh³² cuo² tsá²mi³ jon², quí¹hliá² má²tsá²lí³hún¹ bíh¹ tsí³ jon² tsú², hi³ má²ca³lín¹³ tsú² siáh³ hi³ hi³ ní² bíh¹ tí³ quien², jáun² cuí¹ jmu¹ tsú² la³ cun³ hi³ lín²³ tsú² chu²¹; lí¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² jon², quí¹ jun³juáh¹³ tso³ yáh³ jaun³². **37** Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ tiá² lín¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² tsá¹mái¹³ jon², hi³ tiá² bíh¹ nio² tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ lín²³, hi³ tiá² jéinh³² cuo² jon², re² bí¹ siáh³ jmu² tsá² la³ hí³. **38** Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² tsá²mi³ jon², re² bíh¹ jmu² tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jéinh³² cuo² jon² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² jmu² tsá² la³ hí³.

39 Hi³ ca³tín¹ tsá²mi³ tsá² má²jenh² cuo² né³, liei²¹ jmu² héih³² hi³ ca³tín¹ tsú² tiánh³ la³ má²tionh² jáun² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian² tsá²ñuh²; tí³la³ ní¹ má¹jun² tsá²ñuh² né³, má²lí¹³ bíh¹ jéinh³² siáh³ tsá²mi³ hí³ cuo² quionh³ lí³ua³ jan² tsá² hnio³, tí³la³ hniáh³² jan² tsá²ñuh² tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³² bíh¹ má¹na²¹. **40** Tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ chú³² quioh²¹ tsá²mi³ hí³ lí¹³ ní¹juáh³ hi³ tiú²uú² ca³jéinh³² cuo². Hi³ ní² bíh¹ cáun² hi³ len³ jná¹³ huen², hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ hléh²³ ná¹ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³².

Má³² hi³ cha³² tsú² ná¹chan¹ quioh²¹ dió³² tsá² lán¹

8 **1** Né³² né³, cuí¹ má¹ré¹³ jná¹³ jái¹³ hi³ ngaih³² hnoh² jáun² ca³tí²¹ ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹. Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³jái³² dí² zia³² hi³ há² ngí²³ dí², tí³la³ háinh¹³ jmú¹³ dí² tonh² ca³tí²¹ hi³ má²há² má²ngí²³ dí² jáun². Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ná¹hnáu³ dí² má¹ná¹, hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ má²tsá²lí³hún¹ tsí³ dí² ñí¹con² Dió³². **2** Jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ ca³hia³ ca³táunh³ lín³², cun³quionh³ la³ jáun² lí²lín¹ hi³ tiá² hi³ ñí³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³tí²¹ ñí³². **3** Tí³la³ ní¹juáh³ jan² tsá² hnio³ Dió³² né³, má²cuóun³² bíh¹ Dió³² tsá² hí³.

4 Hi³ jáun² né³, ca³tí²¹ hi³ cúh² tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ má²lí²jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹, qui³ cónh³ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ dió³² tsá² lán¹ hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² lí³ nóh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² zian². **5** Quí¹ uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ lín³² hi³ téh²³ tsú² dió³² hñu³mi³cuú² jí³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ zia³² bíh¹ hliáun³ lín³² hi³ lí¹ téh²³ tsáu² dió³² jí³ juo¹³ tsú² ní² siáh³, **6** tí³la³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ má¹ná¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² dí² zian². Jméi² dí² hí³ bíh¹ Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ jáun² jnoh¹

né³ ziaun² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹. Jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ dí² zian², Jesús Tsá² lín³ hí³ Cristo yáh³. Hi³ cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³lí³ zia³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ la³ jí³ jnoh¹ siáh³ uá²jai³².

7 Tí³la³ tiá² la³jín³² tsáu² má²ca³ngi¹³ yáh³ hi³ ní². Quí¹ zian² tsá² jlánh¹ jmí¹ má²tan² hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, hi³ tsá² hí³ né³ cáun² lín²³ la³ má²lín²³ jáun² bíh¹ hi³ hú¹tá¹ má²ca³lí³quioh²¹ dió³² tsá² lán¹ bíh¹ ngú³ hi³ cuá¹cúh² tsú² jáun². Hi³ cun³ní¹ hi³ tiá² má²nio² tiá³ tsí³ tsú² né³, jáun² bíh¹ cáun² lí¹ cha³² tso³ jmí¹ tsí³ tsú² hi³ lín²³ hi³ má²ca³hliánh² cun³ní¹ hi³ má²lí²cuh³ ngú³ hi³ má²ta³no¹ ní¹con² dió³² tsá² lán¹ hí³. 8 Tí³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ má³² hi³ cúh²³ yáh³ dí² lí¹³ tá¹zanh¹ dí² re² ta³ ní¹ Dió³² má¹ná¹. Quí¹ sa³jun³ lí³ hláih¹ yáh³ dí² ní¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³, hi³ sa³jun³ lí³ chun¹ yáh³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí²cúh¹³. 9 Tí³la³ hua³hín¹³ náh² jmu³, quí¹ ní² lí¹ ca³jmu³ náh² hi³ tánh³² tso³ jan² tsá² tiá² má²pin³ tsí³ cun³quionh³ hi³ cúh¹³ náh² lí³ua³ cáun² hi³ tí³² honh² náh² hmóu³². 10 Cuí¹ jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ hnú² tsá² má²ñíh¹ hi³ ní², la³ ca³ñíh³ hi³ jmúh¹³ má³² cáun² ní¹ ca³tin¹ dió³² tsá² lán¹, hi³ ní¹juáh³ tá¹la³ jáun² né³ la³ ca³jé³² jan² tsá² reh² tsá² tiá² má²pin³ tsí³ hi³ ñíh³ hnú² ní¹ jáun², jáun² ja³bí¹ tsá² reh² hí³ lí¹³ já³² tsí³ hi³ cuh³ má³² má²lí³cué³² tsú² ní¹con² dió³² tsá² lán¹. 11 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ ñíh¹ jáun² bíh¹ hnú² má²jmu³² nú² hi³ tsa³hín³ renh² nú² tsá² tiá² má²pin³ tsí³, tsá² ca³jun³ hí³ Cristo hi³ ca³tin¹ uá²jai³². 12 Jáun² la³ ní² bíh¹ má²jmu³² hnóh² tso³ ní¹con² hnga² Cristo, cun³quionh³ hi³ jmu³² náh² tso³ ní¹con² renh² ní¹ má¹ca³hliah²¹ náh² tsí³ tsá² tiá² má²pin³ tsí³. 13 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jná¹³ la³ jmu² hi³ tanh³² renh² ná¹ tso³ cun³quionh³ má³² hi³ cuh³² ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ hí¹ cónh³ tiú²uú² cuh²¹ jná¹³ ngú³ la³ jáun², quí¹ ní² lí¹ ca³jmú³² jná¹³ hi³ tánh³² renh² ná¹ tso³.

La³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²

9 1 Né³² né³, ¿tiá¹ la³ zian² jná¹³ hi³ ca³tin¹ huen² dúh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ lín³ jná¹³ jan² tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² dúh¹? Quí¹ jná¹³ má²ca³jien¹ ná¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cun³quionh³ hnóh² bíh¹ má²lin¹ ta²¹ quion²¹ jná¹³ hi³ má²ca²jmú³² ná¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí². 2 Uá¹jinh¹ zian² tsá² tiá² hnió³ tónh³² ta²¹ hi³ jná¹³ lín³ ná¹ tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², tí³la³ ní¹con² hnóh² má¹ná¹, lín³ bíh¹ jná¹³; quí¹ cun³quionh³ hi³ lín³ hnóh² ní² tsá² tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² má²lí²lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ lín³ jná¹³ tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³².

3 La³ lá² bíh¹ nga² jná¹³ ní¹con² tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ jmí¹ ziú² jmí¹ hie² tsú²: 4 ¿Tiá¹ la³ zia³² jái¹³ hi³ cú¹ hnáih¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ lí¹ cue³² jáun² tsáu² dúh¹? 5 Ja³bí¹ la³ jáun² zia³² siáh³ jái¹³ hi³ jenh¹ jná¹³ uón³² quiúnh¹ ná¹ jan² tsá²mi³ tsá² reh² dí², hi³ ngí¹³ ná¹ quiúnh¹ la³jmí¹ jmu² tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ní¹ hná¹ ní², jí³ tsá¹ rainh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ Pé¹ ní² siáh³. 6 ¿Hí¹ lín²³ tsú² hi³ jmáh³la³ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Bernabé uá¹

li³hniauh²³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ hi³ jáun² lí¹³ jniau¹³ jnoh¹ hi³ cúh¹³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³²? **7** ¿Hin² dá² tsánh² tsá² lín³ hliáu³, hi³ má²hmah¹ hnga² la³jí³² hi³ li³ hniáu³² quioh²¹? ¿Hin² tsánh² zia³² hi³ jnauh²¹, hi³ tiá² cúh² má¹lí³² jáun²? ¿Hin² dá² tsánh² jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² hi³ tiá² hính²³ yáh³ jmi² tiuh²¹ hi³ huéh²³ má¹lí³² jáun²? **8** Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ jái¹³ hi³ hléh²³ jná¹³ lá² lí³ cáun² hi³ lí¹ ca³cháunh³ chin³² jná¹³ huen², quí¹ ja³bí¹ ní¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés yáh³ rá¹juáh³ la³ ní². **9** Quí¹ ní¹ liei²¹ jáun² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² tanh³ chí² náh² ho³ cuá¹juí² tá¹la³ há² zauh³² cuú²miih²¹ hi³ jáun² sunh³ mái³”. Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³juáh³ Dió³² la³ ní² cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ hnio³ cuá¹juí² yáh³, **10** quí¹ cun³quionh³ la³ ní² dá² ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ hi³ ma³ta² tsú² jí³lá² bíh¹ dí². Liei²¹ jáun² ca³lí³ ca³ti²¹ cáun² hi³ chú³² quiú¹³ jnoh¹ bíh¹; quí¹ tsá² quiáh² hué³² quionh³ tsá² caun² hi³ ca³láu², cá²re² bíh¹ hen² tsí³ tsú² hi³ he³ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ ní¹ má¹ca³láu². **11** Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jnoh¹ má²ca³ján¹³ jún² hi³ jmu² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh², ¿hí¹ hliáu³ lín³² máh³ ní¹juáh³ la³ ca³héi¹³ jnoh¹ cú¹pih²¹ hi³ li³ hniáu³² quiú¹³ ní¹con² hnoh² má¹lí³² jáun²? **12** Ní¹juáh³ tu³ bíh¹ tsá² siánh³ yáh³ la³ zia³² bíh¹ jái¹³ ní¹con² hi³ he³ hi³ hniáu³² quioh²¹ ní¹con² hnoh², jáun² itia¹³ bíh¹ tiá³ jnoh¹ tiá² ca³ta¹ héi¹³ hi³ jáun²!

Ti³la³ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ jmú¹³; ti³la³ jnoh¹ dá² má²ca³tion¹³ bíh¹ tsí³ la³jí³², quí¹ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ lí³ zia³² hi³ chí¹cuú² chí¹jnái²³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo. **13** Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chin¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, cun³quionh³ hi³ tsá²can³² jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² bíh¹ zian² tsú². La³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hi³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ní¹ lí³ ní¹hiú¹³, ní¹ qui³ cueh³² tsáu² Dió³² lí³ua³ cáun² hi³ ca³loh² uá¹ i³ hi³ jñi³² tsú², uá¹ hi³ jáh³, jáun² ní¹ má¹lí²jín³² tsá² hi³ la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ có³², má¹lí³² jáun² né³, tsá² hí³ bíh¹ má²lí¹³ cuh³ hi³ ziún³. **14** La³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ ca³jmú³ siáh³ Ti³² Juo¹³ dí², hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹ chú³², jáun² cun³quionh³ ta²¹ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² tsú². **15** Ti³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³mí³ jná¹³ ní¹con² hnoh² la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ jná¹³, sa³jun³ jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hniá¹ jná¹³ hi³ zia³² hi³ cuéh¹ hnoh² ca³lá². iTi³ re² cuí¹ jún¹³ jná¹³ cú²jueh³² ñeh² bíh¹ hi³ quin³ tsú² hi³ hiún² tsin³² jná¹³ hi³ hléh²³ ná¹ ta³ tiá² hlánh¹!

16 Ca³tin¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hi³ jmu² tonh² yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³², quí¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hléh¹³. iMa³ jlánh¹ juo²³ jná¹³ ní¹juáh³ hi³ tiá² hléh¹³ jú¹ chú³² jáun²! **17** Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ hi³ jmu² jná¹³ ta²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ hiún² tsin³² huen², jáun² zia³² bíh¹ hi³ hiáu¹³ jná¹³. Ti³la³ uá¹ cun³ ca³jmú³² jná¹³ ca³la³ chí¹tson³, cun³ jáun² bíh¹ lí³ cáun² ta²¹ hi³ má²ca³chá³ Dió³² jo³uón³² jná¹³. **18** Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ hiáu¹³ jná¹³ jáun² lí³ la³ lá²: Hi³ jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² ta³ tiá² hi³ mí²³ ná¹ hí¹ cáun²; la³ cun³ lí¹³

juáh¹³, hi³ tiá² mǐ²³ jná¹³ la³ cun³ hi³ qui³ lí¹³ mǐ³² jan² tsá² hleh³² jú¹ chú³².

19 Uá¹jinh¹ tiá² lín³ jná¹³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², tí³la³ cun³ jáun² má²cá²jmú³² bíh¹ jná¹³ hi³ lín³ ná¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ janh²¹ jná¹³ juóun³² tsáu² hi³ ca³tín¹ Cristo. **20** Ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ tsá² judíos, jmu² jná¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² judíos, hi³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsú²; la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hi³ ñí¹con² tsá² ná¹má²tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu² jná¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² má²tí³² hí³ liei²¹, hi³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsá² hí³, uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tiú²uú² lin¹ lí³hniauh²³ ma³tí³² liei²¹ jáun². **21** Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má²quien² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ja³bí¹ jná¹³ jmu² siáh³ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ tsá² la³ hí³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ tiá² má²tí²¹ héih³² quioh²¹ Dió³² yáh³ jná¹³ jaun³², quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² ca³tín¹ ná¹ hi³ má¹tí²¹ liei²¹ quioh²¹ Cristo. **22** Ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² tiá² má²pin³ tsí³, hi³ jáun² jná¹³ jmu² siáh³ hi³ la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² má²pin³ tsín³² ná¹, hi³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ uá²jai³² tsá² hí³. Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ né³, hi³ jmu² ná¹ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ la³jánh³ dú¹ ñí¹ tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ cháuh³² he³ lánh³ rón³² lí¹³ lion¹ jná¹³ jmí²chí³ quioh²¹ ma³ jan² tsá² hí³ bíh¹ jaun³². **23** Jmu² jná¹³ la³jí³² hi³ nǐ² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jú¹ chú³², hi³ jáun² lí¹³ hiáu³ jná¹³ uá²jai³² la³ cun³ hi³ jein³² jú¹ chú³² lá².

24 Quí¹ má²ñíh¹ bí¹ hnoh² hi³ ní¹juáh³ jmí¹ co² tsú², jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² jmu² pí³ hi³ tsá²taunh¹ cú²hé² lín³², tí³la³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ tsá² láih²³, hi³ jáun² hiáu²³ hi³ má²ná¹lí³ jáun² hua³jan²¹. Jáun² la³jmí¹ jmu² tsá² la³ hí³ bíh¹ hniáu³² jmúh¹³ nánh² pí³, hi³ jáun² janh¹ nánh² hi³ má²ná¹lí³ jáun² hua³jan²¹ quián¹³. **25** La³jín³² bíh¹ tsá² co² má²tín³² re², hi³ jáun² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ lí³ hliánh¹³ tsú², quí¹ hi³ hnió³ láih¹³ cáun² có²ron¹ ná¹ hi³ lí³ ñeh¹ hmá² cuu³hláu², cáun² hi³ tiá² lin¹ má²hie²; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, jmu³² pí³ hi³ jáun² jauh¹ dí² cáun² hi³ ma³hie² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. **26** Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² ngí³² cú²hé², ha³ tiá² jie³² yáh³ jná¹³ tí³ hlá² tí³ nǐ²; hi³ sa³jun³ jmu² jná¹³ hniéi² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lí¹ cuí²³ jah³² ñí¹ lín²¹. **27** Tí³la³ jná¹³ dá² jmu² héih³² ca³la³ chí¹tson³ bíh¹ ñí¹con² ua³ tán² ná¹, hi³ dí³quian²¹ ná¹ jmái¹ hi³ taunh¹³ ta²¹, quí¹ nǐ² lí¹ ca³lí³ hi³ chín¹dí¹ jná¹³ tsá² ca³ma³tín¹³ ná¹ tsáu², hi³ la³ ca³ta³zanh¹ ná¹ hlah³ má¹lí³² jáun².

Tiá² hniáu³² má¹quien¹³ dí² dió³² tsá² láin¹

10 1 Hi³ jáun² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ nánh² hi³ la³jín³² bíh¹ tsá²daun³² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² cá²jmái¹ ca³tiánh³ ñeh² jnie² hi³ lí³ lí²¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹, hi³ la³jín³² bíh¹ tsú² ca³nga³ siáh³ Jmí²miih²¹ Dáin³ jmí¹ ca³niá³ jáun². **2** Hi³ jáun² dá² la³jín³² bíh¹ tsú² cáun³ jmái², hi³ lín¹ hi³ hain²¹ tí³con² hla¹ Moisés

cun³quionh³ hi³ ca³ñi³táunh¹ tsú² jáun² ñeh² jnie², ji³ jmí¹ ca³han³ siáh³ jmí²miih²¹ jáun². **3** Ja³bí¹ cá²re² ca³cúh² bíh¹ tsú² ji³lin² cá² ñí¹ má³² hi³ ca³cué³ Dió³². **4** Ja³bí¹ la³jín³² bíh¹ tsú² siáh³ ca³hinh³ cá² ñí¹ jmái² hi³ ca³cué³ hnga² Dió³². Quí¹hliá² jmí¹ hính²³ tsú² jmái² ja³ ñí¹con² Dió³² hi³ chí¹hue³² hláu². Hláu² jáun² dá² jmí¹ quionh³ tsú² tá¹la³ hí¹tiáunh¹ jui³², hi³ hláu² jáun² né³ jmí¹ lín³ hnga² bíh¹ Cristo. **5** Ti³la³ uá¹ jáun² la³ jáun², lí³ cá² tsáun¹ máh³ tsá² hí³ tiá² ca³jmú³ la³ cun³ hi³ jéih³² Dió³², hi³ jáun² dá² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú² hué³² quiéin² jáun².

6 La³ji³² hi³ ca³li³ jáun², lí³ cáun² nóh³² hi³ hie³² jnoh¹ jú¹ tson² bíh¹, hi³ lin¹ hi³ tiá² ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ hniá¹ dí² hi³ hlah³, la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³. **7** Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² hniáuh³² má¹tsú¹ má¹joh²¹ hnoh² dió³² tsá² láin¹ la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³; la³ cun³ rón³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Tsáu² ca³tiánh³ tiáunh¹, hi³ ca³cu³ ca³hinh³, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³jmú³ juón¹”. **8** Jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ lí¹ jmú¹ lí¹ tsáu¹³ dí² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³, quí¹ jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tsan³ quiu³hni² mei²¹ tsáu² cu³tsa³² la³ lá² cú² jmái¹. **9** Sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ cá¹ lan¹³ dí² Ti³² Juo¹³ hi³ neh²¹ ní¹juáh³ hi³ tson² juenh² tsí³, la³jmí¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³tsan³ bíh¹ cun³quionh³ hi³ ca³quieh² jáh³ hláinh¹. **10** Hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ hnoh² hi³ lí¹ mí¹ lí¹ tsáinh¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³jmí¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ hi³ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² pi³ quioh²¹ hmú³².

11 La³ji³² hi³ ní² bíh¹ ca³chú² cá²quiúnh³² tsá²haun³² dí¹hio³ nú¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² cá²jmái¹; hi³ jáun² né³ ca³tóh³ tsú² ñí¹ Sí², hi³ jáun² lí¹³ zia³² cáun² nóh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá² ziaun² dí² ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ lá², hi³ tiá² jmú¹³ dí² la³ jáun². **12** Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² lín²³ hi³ pin³ tsí³, cuí¹ jmu¹ tsú² hua³hín¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ tánh²¹ tso³.

13 La³ji³² hi³ cá² lau²³ hnoh² cá²ren² bíh¹ quionh³ la³ cun³ hi³ qui³ quiunh³² la³jín³² tsá²mi³cuóun² ñí¹ hná¹ ní² uá²jai³². Ti³la³ cun³ jáun² lí¹³ bíh¹ cháh¹³ hnoh² cáun² honh² ñí¹con² Dió³², quí¹ hí³ dá² tiá² cáun² lí¹ cué²¹ yáh³ jái¹³ hi³ lí³ zia³² hi³ cá² lau²³, cáun² hi³ tiá² lí³ quinh¹ náh² jmái¹. Quí¹ Dió³² dá² ti³ hie³² bíh¹ he³ lánh³ rón³² tion¹³ náh² honh² ja¹ la³ji³² hi³ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quinh¹ náh² jmái¹.

14 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², su³uú² lí¹ ma³quien¹³ náh² dió³² tsá² láin¹. **15** Lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ liéinh³² tsú² tsá² quiáh¹ tsí³, hmóu³² bíh¹ hnoh² lí¹³ chú¹ ñih²¹ náh² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ lá²: **16** Hi³ ní¹ má¹ca³cue¹³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³² quioh²¹ jmi² ráu³ híen¹ hi³ hnáih²³ dí² jáun² la³jái³² né³, má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ jmí²hán¹ tsú² ca³jmú³ ta²¹ ñí¹con² dí² ji³lá² bíh¹. Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹ má¹ca³tsunh²¹ dí² hí³ cuú²miih²¹ hi³ cúh²³ dí², má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú² má²ca³li³ quien² ñí¹con² dí² la³jái³²

jmí¹ ca³taun³ tsú² jáun² ñí¹ crei²¹ bíh¹ siáh³. **17** Jáun² cun³ñí¹ hi³ cáun² hí³ bíh¹ tsóh³² dí², uá¹jinh¹ juóu³² lín³² dí², má²lin¹ bíh¹ hi³ ná¹láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², quí¹ cáun² bíh¹ hí³ cúh²³ dí² la³jái³².

18 Sá¹ní² jie³ dú¹ náh² lánh³ rón³² ná¹ngí²³ tsá² hué³² Israel: La³jín³² tsá² cúh² ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ñí¹con² Dió³², má²lí²ma³jnia³² tsú² hi³ tiáunh¹ cá²hon³ hi³ jáh³ hí³ lí³ quien² ñí¹con² tsú² la³jín³² bíh¹. **19** Jáun² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ hi³ dió³² tsá² lán¹ zia³² pí³ quioh²¹ yáh³, hi³ sa³jun³ tí³ jlánh¹ quien² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ cáun² ngú³. **20** La³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ lí³ la³ lá²: Hi³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² cuen² jáh³ ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ní¹juáh³ jmí¹ jngih² jáh³ ñí¹hiú¹³ quioh²¹ dió³² tsá² lán¹, jun³juáh¹³ ñí¹con² Dió³² yáh³ cuen² tsú²; hi³ jná¹³ né³, tiá² hnó³² yáh³ hi³ tiáunh¹ hnóh² cá²honh¹ quiúnh¹ náh² jmí²chí³ hláinh¹. **21** Quí¹ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ dí¹chí¹ hnóh² honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ dí¹chí¹ náh² siáh³ honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jmí²chí³ hláinh¹; sa³jun³ lí¹³ yáh³ hi³ cúh¹³ hnóh² hi³ ná¹tsí²¹ ñí¹ mesa quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² cúh¹³ náh² siáh³ hi³ ná¹tsí²¹ ñí¹ mesa quioh²¹ jmí²chí³ hláinh¹.

22 iHa³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² jmú¹³ hi³ míh³ tsí³ Tí³² Juo¹³ dí²! Quí¹ jun³juáh¹³ jnoh¹ yáh³ tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ dí².

He³ lánh³ rón³² jmu² tsá² má²ca³liáun³, tsá² qui³ hnio³ rainh²¹

23 Né³² né³, tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsáu², hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³; tí³la³ tiá² la³jí³² hi³ jáun² jmu³ yáh³ ta²¹. Ján³, lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³, tí³la³ tiá² la³jí³² hi³ jáun² lí¹³ yáh³ ma³hau³ hi³ lí³hún¹ tsí³ tsá²ján² tsá²ján². **24** Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tin¹ hnauh¹³ jmáh³la³ hi³ lí¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnga², quí¹ ca³tin¹ tsú² hnauh¹³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

25 Jáun² cáun² quiéih³ náh² cú²jueh³² la³jí³² la³ cun³ hi³ hna² tsú² ja¹ hmah²¹, ha³ lí² ngái² náh² ní¹juáh³ ngú³ jáun² quioh²¹ jáh³ hi³ ca³jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹, ha³ lí² ngái² náh² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ jmu³ hi³ hliáh¹³ jmí¹ honh² náh². **26** Quí¹ hnga² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² quioh²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

27 Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² hi³ té²³ hñú¹³, ní¹juáh³ hi³ hnáuh² náh² cuá¹taunh¹, jáun² cuá²quiéih³ náh² la³jí³² la³ cun³ hi³ cué³² tsú² ñí¹ jáun²; tí³la³ ha³ lí² ngái² náh² hí¹ cáun² má¹ná¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ hliáh¹³ jmí¹ honh² náh². **28** Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² zai³² hnóh² la³ lá²: “Ngú³ lá² quioh²¹ jáh³ ca³jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹ bíh¹”, hi³ jáun² ha³ lí² cúh² náh² cú²jueh³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²lí²juáh³ hí³ la³ jáun², quí¹ ní² lí¹ ca³hliáh² jmí¹ tsí³ tsá² hí³. **29** Juah³² jná¹³ la³ ní² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jmí¹ tsí³ tsá² hí³ bíh¹, jun³juáh¹³ jmí¹ honh² hnóh² hmóu³² yáh³.

Ti³la³ zian² tsá² lí¹³ juáh³ má¹ná¹: “¿He³ láih³² sa³ jná¹³ máh³ tiá² lí¹³ cuh²¹ lí³ua³ cáun² hi³ hnó³² ná¹ cuh²¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² má²pin³ tsí³ jan² tsá² siáh³? 30 Ní¹juáh³ la³ cue² bíh¹ jná¹³ tín² tiá¹hmah¹ Dió³² ní¹ má¹ti³ ñí¹ cuh²¹, ¿he³ yáh³ ca³ti²¹ ziu³ hie³ tsú² jná¹³ hi³hliá² cuh³²?” 31 Né³² né³, hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² la³ñí¹ la³ján³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmuh³² náh², uá¹ hi³ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², uá¹ hi³ lí³ua³ cáun² hi³ siáh³ siáh³. 32 Ha³ lí² jmu² náh² hi³ lí¹³ quinh³ tsáu², sa³jun³ tsá² judíos, sa³jun³ tsá²cá²jo²¹, hi³ sa³jun³ tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. 33 Hi³ jáun² hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² né³, jmu² ná¹ tion³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² jeinh²¹ hlah³ ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² hi³ jmu¹ jná¹³. Ha³ tiá² hnauh³² yáh³ jná¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² quion²¹ huen², ti³la³ jná¹³ hnauh³² hi³ chú³² hi³ ca³tin¹ tsá² siáh³ bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ liáun³ tsú².

11 1 Jáun² né³, jmu³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³, la³jmí¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo.

Tsá³mi³ tsá² má²tsú² má²jónh³² Dió³²

2 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ cáun² hi³ jlánh¹ re² jmuh³² hnoh². Quí¹hliá² chau² honh² hnoh² jmái¹ ca³la³ jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³, jí³ hi³hliá² la³ má²ma³ti²¹ jáun² bíh¹ hnoh² jái¹³ hi³ ca³hie³ jná¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³lí³ tin² ná¹ huen² jmí¹tin². 3 Ti³la³ hnó³² jná¹³ hi³ há¹ ngí¹³ hnoh² hi³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá²ñuh², hi³ jáun² tsá²ñuh² né³ lín³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá²mi³ ñí²cuo² la³jmí¹ lín³ jáun² Dió³² Tsá² chín¹ ñí¹con² Cristo. 4 Jáun² ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá²ñuh² jlí²³ chí¹ ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³², ho³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³hléh³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³, cun³quionh³ hi³ jmu² tsú² la³ jáun², jmu² tsú² hi³ tiá² quien² Tsá² chín¹ ñí¹con² bíh¹ tsú². 5 Ti³la³ ní¹juáh³ jan² tsá²mi³ hi³ tiá² jlí²³ chí¹ ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² né³, ho³ ní¹ má¹ca³hléh³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³, tsá²mi³ la³ hí³ siáh³ jmu² hi³ tiá² quien² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹, tsá² chín¹ ñí¹con² tsú². Cun³quionh³ la³ jáun² dá² má²lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ má²ná¹za¹ mi³láu³ nio² bíh¹ chí¹ tsú² hi³ lin¹ hi³ juón¹. 6 Jáun² né³, ní¹juáh³ jan² tsá²mi³ tiá² ní¹jlí³ chí¹, hi³ jáun² ti³ re² bíh¹ ní¹juáh³ cu³tsa³² zéi³² tsú² cú²jueh³². Ti³la³ ní¹juáh³ lín²³ tsú² hi³ hua³heih²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hi³ má²ná¹za¹ chí¹ tsú², hi³ jáun² ti³ re² bíh¹ jlí³ tsú² cú²jueh³² chí¹. 7 Ti³la³ tsá²ñuh² má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ hi³ jlí³ chí¹, quí¹ cun³quionh³ hí³ bíh¹ lí²lin¹ ha³ lánh³ rón³² lín³ Dió³², hi³ ha³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsú² siáh³; ti³la³ cun³quionh³ tsá²mi³ má¹na²¹, lí²lin¹ hi³ ha³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹ tsú². 8 Quí¹ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² tsá²ñuh², tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² cun³quionh³ tsá²mi³, tsá²mi³ bíh¹ ti³ lín³ cun³quionh³ tsá²ñuh². 9 Quí¹ tsá²mi³ dá² ca³lin³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² bíh¹, jun³juáh¹³ tsá²ñuh² yáh³ ca³lin³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá²mi³. 10 Cun³ñí¹ hi³hliá² ca³ti²¹ hi³ ní² bíh¹, jí³ hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun² tsá²mi³ ca³tin¹ jmu³ lin¹ hi³ zian² tsá² chín¹ ñí¹con² tsú² cun³quionh³ hi³ jlí³ tsú² jáun²

chí¹. **11** Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, tá¹la³ ziaun² dí² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², tiá² lí¹³ yáh³ ma³zian³² tsá²mi³ ní¹con² tsá²ñuh², sa³jun³ lí¹³ ma³zian³² tsá²ñuh² ní¹con² tsá²mi³. **12** Quí¹ uá¹jinh¹ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ cun³quionh³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³lin³ tsá²mi³ jmí¹ la³ñí¹ jmí¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ tson² hi³ ta³né³² tsá²ñuh² lí²zian² hñu³ héin¹ hñu³ tsí³ tsá²mi³ bíh¹; tí³la³ la³jí³² hi³ jáun² né³, ja³² ní¹con² Dió³² bíh¹.

13 Sá¹ní² hniah² dúh¹ náh² honh² hmóu³² ní¹juáh³ re² jniá³ hi³ tsá²mi³ liéinh³² Dió³² ta³ tiá² chí¹jlí³² chí¹. **14** Né³² né³, ní¹juáh³ hi³ la³ cuó² chí¹ tsá²ñuh², jmí¹ tsí³ hmóu³² bíh¹ dí² juáh³ hi³ cáun² hi³ hua³heih²¹ bíh¹ jaun³²; **15** tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá²mi³ né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² jniá³ ní¹juáh³ hi³ cuó² chí¹ tsú². Hi³ jáun² bíh¹ cuó² chí¹ tsá²mi³ quí¹ hi³ jáun² lí¹³ ná¹jlí³² chí¹ bíh¹ tsú². **16** Tí³la³ ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² hnió³ hi³ quiu³ táinh³ jái¹³ ní² quiúnh¹ jnoh¹, hniáuh³² lí³ ñi³² tsú² hi³ sa³jun³ jnoh¹, sa³jun³ tsá² ná¹lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² yáh³ ná¹ngí²³ la³ siáh³.

Ní¹ má¹ca³ngih³² tsú² hi³ cuh³ má³² híen¹,
tiá² jmu² tsú² la³ cun³ jmí¹ ca³tí²¹

17 Jáun² né³, ca³tí²¹ hi³ juah²¹ jná¹³ lá², tiú²uú² lí¹³ yáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jú¹ re² jú¹ tin², quí¹ la³jmí¹ lí³ hi³ tí³ lí³mí¹ quí¹ hlian²¹ bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh², cha³ jmí¹ má¹chuh²¹ náh² jmí¹ honh². **18** Quí¹ la³ñí¹ la³ján³ má²ca³zái³ jná¹³ tsáu² hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh², sa³ ná¹tsoh³ bíh¹ hnoh² jmuh³² ja¹ quián¹³ hmóu³²; hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ míh¹ tiá² tson² bíh¹ la³ ní². **19** Já¹ ho³ sa³ la³ ní² la³ ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lí³ lin¹ hin² bí¹ tsánh² cu³tí³ zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². **20** Tí³la³ la³ cun³ hi³ chá²zinh³ ca³tí²¹ hi³hliá² ná¹tsoh³ náh² jáun² né³ lí³ la³ lá²: Má³² hi³ cuh³² náh² ní¹ má¹ca³ngih³² náh² jáun², jun³juáh¹³ uú² má³² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí² jaun³². **21** Quí¹ ní¹ má¹tí³ ní¹ cúh¹³ náh² má³², ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ náh² cáun² tá²chi²¹ ma³liauh²¹ hi³ cuh³² náh² má³² hi³ ná¹quiánh¹, hi³ tá¹la³ ma³ jan² né³ tionh² ní¹cuóunh²¹ ta³la³ jáun²; hi³ ma³ jan² né³, sa³ ca³la³ ní¹ ca³lí³ hen² máh³ cú² hính²³. **22** ¿Tiá¹ la³ zia³² hñuh³² hnoh² ní¹ jmí¹ lí¹³ cuá¹cú¹ cuá¹hính³ náh² tín² ca³lá²? Cun³quionh³ la³ ní² dá² má²jmuh³² náh² lin¹ hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ chin²³ náh² hua³heih²¹ tsá² tia³mii². Hi³ jáun² né³, ¿he³ dá² juo¹³ jná¹³ hnoh²? ¿Hí¹ lí¹³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jú¹ re² jú¹ tin²? ¡Tiá² jáun² yáh³!

Má³² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí²

(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

23 Quí¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² ca³híe³ jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun² hnoh². La³ lá² lí³: Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ cáun² tí³ ca³nié² hi³ má²tsa³hnái¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², ca³zanh³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ hi³

ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³². **24** Jmí¹ má²lí²cuéh³² jáun² tiá¹hmah¹ Dió³² né³, ca³ca³ hí³ jáun², hí³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²: “Quiéih³ náh², quí¹ hí³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hí³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ hnoh². Cun³quionh³ hí³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³”. **25** Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quioh²¹ copa jmí¹ má²laih³² má³²; jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²: “Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hí³ má²ca³lí³ quien² cáun² nió³² hmai²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ jná¹³. Jáun² hính³ náh² hí³ cháu¹ náh² honh² hí³ ca³tin¹ jná¹³ la³ ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² húh¹³ náh²”.

26 Hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, hí³ hnoh² ná¹má²lih²¹ hí³ ca³jun³ Tí³² Juo¹³ dí² ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hí³ cúh¹³ náh² hí³ jì³ hí³ húh¹³ náh² siáh³ hí³ ha²¹ copa jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ cuánh³² tsú² siáh³.

He³ lánh³ ca³tí²¹ jmu³ tsú² má³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí²

27 Jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cúh² hí³ jì³ hí³ hính²³ siáh³ jmi² ráu³ hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí² ta³ tiá² jmí¹ tiá² tsí³, cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²rá¹can² tsú² hí³ ca³táin² jmí²hán¹ Tí³² Juo¹³ dí², jì³ hí³ ca³jun³ tsú² siáh³. **28** Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hniáuh³² chu³ ñih³ jmí¹ tsí³ hnga² ñeh² bíh¹ hí³ cuh³ tsú² hí³ jì³ hí³ hính³ tsú² jmi² ráu³ ní² siáh³. **29** Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cáun² lí¹ cú² lí¹ hính²³ má³² jáun² ta³ tiá² má²ca³lín¹³ tsú² hí³ má³² jáun² lí³ la³juah²¹ dúh¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí², cun³quionh³ hí³ lí¹ cú² lí¹ hính²³ la³ jáun² bí¹ tsú² má²jmu² hí³ tá¹tsin¹ cáun² héih³² hlah³. **30** Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, juóun³² hnoh² ná¹tsáun¹ náh² jì³ hí³ má²huán¹ náh² siáh³, hí³ hí¹ ca³la³ tí³ má²cá²tsan³ yáh³ siáh³ ma³ jan² hnoh². **31** Tí³la³ sá¹jmí¹ hí³ chú¹ ñih²¹ dí² re² jmí¹ tsí³ hmóu³² né³, jáun² tiá² jmí¹ ra³tsa² yáh³ Tí³² Juo¹³ dí² héih³². **32** Tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³tsau¹³ Tí³² Juo¹³ dí² má¹ná¹, jáun² jeinh²¹ bíh¹ jmí¹ tsí³ dí² tí³ ñí¹con² tsú², hí³ jáun² tiá² tá¹tsa¹ dí² héih³² hlah³ cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³².

33 Jáun² né³ reh², ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ngih³² náh² hí³ cúh¹³ náh² má³² hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², jan²¹ náh² tín² tsá²ján² tsá²ján². **34** Ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² má²ñí¹cuóunh²¹ lín³², cuí¹ jmu¹ tsú² tín² má³² hñú¹³, hí³ jáun² tiá² lí³ zia³² he³ ca³tí²¹ ma³tsau¹³ Dió³² ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh² jáun². Jáí¹³ ñí¹ hná¹ ní² né³ ñí¹ma³ré¹³ jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² ná¹ hí³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh².

Pí³ hí³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

(Romanos 12:3-8; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

12 **1** Hí³ jáun² né³ reh², cuí¹ hléh¹³ jná¹³ ta³né³² ca³tí²¹ hí³ ca³ngah³ hnoh² jáun² ca³tí²¹ la³ cun³ pí³ hí³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², quí¹ tiá² hnó³² jná¹³ hí³ tionh² náh² ná¹cáun¹.

2 Re² lín³² bíh¹ ñíh¹ hnoh², hi³ jmái¹ hi³ tiá² jmí¹ má²tan²³ náh² ta²¹ Dió³², cáun² lí¹ ca³lí³can² náh² hi³ jmí¹ ma³quien¹³ náh² dió³² tsá² lán¹ tsá² tiá² hleh³². 3 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hno³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ hnoh² ta³né³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² chú² juóun³² Jesús tiá² lí¹³ hléh³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ Jesús lín³ Tí³² Juo¹³, ní¹juáh³ tiá² la³ dí¹hle³² yáh³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹.

4 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ pí³ hi³ lí¹³ lí³ hiáuh³ tsáu², tí³la³ jan² bíh¹ Jmí²chí³ Tsá² cue³². 5 Ja³bí¹ la³ jáun², uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³cón³² tsú² rainh²¹, tí³la³ ñí¹con² jan² Juo¹³ bíh¹ dí² ja³² la³jí³² hi³ jáun². 6 Hi³ ja³bí¹ zia³² siáh³ hliáun³ ñí¹ pí³ hi³ lí¹³ hiáuh³ tsá² jmu³ tá¹³ Dió³², tí³la³ ñí¹con² jan² Dió³² bíh¹ ja³² la³jí³² hi³ jáun². 7 Jáun² né³, tiu³nio² lí²lin¹ bíh¹ hi³ quionh³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ ma³ quin³² ma³ jan³², hi³ jáun² lí²zia³² he³ cun³quionh³ má²hon³ tsú² tsá²ján² tsá²ján². 8 Jmí²chí³ hí³ bíh¹ cue³² pí³ ñí¹con² ma³ jan² tsáu² hi³ tin² hléh³² ca³la³ hi³ quiáh¹ lín³² tsí³; hi³ ñí¹con² ma³ jan² né³, Jmí²chí³ hí³ bíh¹ siáh³ cue³² pí³ hi³ tin² hléh³² la³juah²¹ dúh¹ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ cu³tí³. 9 Hnga² Jmí²chí³ hí³ bíh¹ siáh³ jmu² hi³ zian² tsá² tin² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ jmah³ tsá² tsáun¹. 10 Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ siáh³ pí³ hi³ lí¹³ jmu³ hua³jueh³², hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ hléh³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³. Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ tin² chu³ ñih³ he³ ñí¹ jmí²chí³ ná¹quian³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², ní¹juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ho³ jmí²chí³ hláinh¹. Zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ hléh³² hliáun³ ñí¹ jú¹jma²; hi³ ca³lí³ zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ zái³² jái¹³ hi³ má²lí²hléh³² jáun² tsá² jan² hí³. 11 Tí³la³ la³jí³² bíh¹ hi³ ní², jmu² jan² tán¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, Tsá² tsóh²³ ma³ quin³² ma³ caun³² pí³ ñí¹con² tsáu² la³ cun³ hi³ hnió³ hnga².

La³jái³² bíh¹ dí² ná¹láí³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu²

12 Hi³ jáun² né³, hliáun³ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ zia³² quioh²¹ jan² tsáu², hi³ uá¹jinh¹ hliáun³ hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun², tí³la³ jan² tsáu² bíh¹ lí³ cun³ ñí¹ la³jí³² hi³ jáun². Ja³bí¹ la³ ní² uá²jai³² lí³ quioh²¹ Cristo. 13 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ cáun³ dí² jáun² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, ca³la³ jái³² bíh¹ dí² ca³lan³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu². Jáun² la³jái³² dí² má²ná¹láí³ la³juah²¹ dúh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ Cristo, uá¹ hi³ tsá² judíos ho³lá²dá² tsá²ca²jo²¹, uá¹ hi³ tsá² má²dí¹hlánh¹ uá¹ hi³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga²; quí¹ jan² tán¹ Jmí²chí³ hí³ bíh¹ má²ca³hen¹³ dí² la³jái³². 14 Né³² né³, jun³juáh¹³ cá² ñí¹ yáh³ hi³ lín³ tsú² tá¹ jan², quí¹ hliáun³ lín³² bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsáu² zia³² hi³ jmu² ma³ quin³² ta²¹. 15 Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ta³ tsú² juáh³ la³ lá²: “Jun³juáh¹³ cuo² yáh³ tsú² lín³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lín³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ ca³tin¹ tsáu²”, chí¹ cun³quionh³ hi³ má²lí²juáh³ la³ ní² ta³ tsú², lí¹³ hi³ tiú²uú² chí¹hma² quioh²¹ tsú²? ¡Tiá² jáun² yáh³! 16 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹ tsú² siáh³ ca³juáh³

la³ lá²: “Tiá² mǐ¹ñí¹ tsú² lín³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lín³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ quioh²¹ jan² tsáu²”; ti³la³ ħí¹ cun³quionh³ hi³hliá² má²lí²juáh³ la³ ní² siáh³ cuá¹ tsú², tiú²uú² la³ chí¹hma² quioh²¹ tsá² hí³? **17** Quí¹ sá¹jmǐ¹ tá¹ jan² dí² lí³ jmáh³la³ mǐ¹ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² ħe³ bí¹ lánh³ rón³² jmǐ¹ lí¹³ náí¹³ dí²? Ho³ sá¹jmǐ¹ tá¹ jan² dí² lí³ jmáh³la³ cuá¹, ħe³ bí¹ lánh³ rón³² jmǐ¹ lí¹³ jmáh¹³ dí²? **18** Ti³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³ hi³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quiú¹³ dí² ná¹tsi²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³ti²¹, la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³li³hnió³ hnga² Dió³² jmu³. **19** Quí¹ sá¹jmǐ¹ tá¹ jan² tsú² lí³ cá² ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² hí¹juáh³ tiú²uú² jmǐ¹ lin¹ yáh³ hi³ tsáu² tsú². **20** Hi³ jáun² la³ cun³ lí³ jáun² má¹na²¹, uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsú², jan² tsáu² bíh¹ lí³ la³ cun³ ñí¹ jǐ³li³² hi³ jáun².

21 Quí¹ mǐ¹ñí¹ tsú² tiá² lí¹³ yáh³ záih³² cuo² tsú² la³ lá²: “Tiá² lin¹ hniah³ yáh³ hnú² ñí¹con² jná¹³”; hi³ sa³jun³ chí¹ tsú² lí¹³ záih³² ta³ tsú² la³ lá²: “Tiá² lin¹ lí³hniah²³ yáh³ hnóh² ñí¹con² jná¹³”. **22** Quí¹ ñí¹ láí²³ dí² hi³ jlánh¹ bíh¹ háinh¹³ tsáunh¹ quiú¹³ dí², ñí¹ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bí¹ lí²hniáuh³²; **23** hi³ ñí¹ tiá² nga³ tí³² tsí³ dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ re² jmu³² dí² hua³hí¹³. Hi³ ní¹juáh³ ñí¹ láí²³ dí² hi³ tiá² re² jniá³ quiú¹³ dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ jlí²³ dí², **24** cáun² hi³ tiá² lin¹ jmu³² dí² ñí¹con² lí³ua³ cáun² hi³ láí²³ dí² hi³ chú³² jniá³ quiú¹³. La³ ní² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ ñí¹ tiá² nga³ je²³ dí² quiú¹³, tí³ jlánh¹ bíh¹ ma³quien¹³ dí² má¹lí³² jáun². **25** Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² zia³² yáh³ jáí¹³ hi³ ma³zian³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun² ñí¹con² hi³ cáun² hi³ cáun², tí³la³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun² má¹na²¹, jmu² bíh¹ zian² hi³ ca³tin¹ rainh²¹. **26** Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cáun² ñí¹ uóu²¹ quioh²¹ tsú², la³jí³² bíh¹ hi³ ñí¹ hná¹ ní² má²tso² uá²jai³² tsí³; hi³ ní¹juáh³ cáun² ñí¹ pih²¹ quioh²¹ tsú² jlánh¹ ca³lí³ quien², hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ siáh³ ñí¹ hná¹ ní² má²hiún² uá²jai³² tsí³.

27 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnóh² ná¹lín³ náh² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ la³ jáun² quioh²¹ Cristo. **28** La³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² lín³ cuáh³² má²ca³cué³ Dió³² ma³ cáun² ta²¹ hi³ lí¹³ jmu³ tsú². La³ñí¹ la³ján³ zian² tsá² ná¹lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²; ñí¹ má²tun³ né³, zian² tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³²; ñí¹ má²hni³² né³ zian² tsá² ná¹lín³ tí³² tsá² má²tin² tsáu². Ñí¹ hná¹ ní² né³ zian² siáh³ tsá² má²quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³², tsá² jmah²³ tsá² tsáun¹, tsá² má²hon³ tsáu² siáh³, tsá² quian³² ñí¹ jui³² quioh²¹ cuáh³²; hi³ má¹lí³² jáun² né³, zian² tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ ní² siáh³. **29** Jáun² né³, ħí¹ la³jín³² tsú² ná¹lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² dúh¹? ħí¹ la³jín³² tsáu² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³²? ħí¹ la³jín³² ná¹lín³ tí³² tsá² má²tin² tsáu²? Ho³ ħí¹ la³jín³² tsáu² quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³²? **30** ħí¹ la³jín³² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ jmah³ tsá² tsáun¹? ħí¹ la³jín³² quian³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³? ħí¹ la³jín³² tsáu² quian³² pí³ hi³ zai³² jáí¹³ quioh²¹ tsá² má²lí²hléh³² jáun² jú¹jma² siáh³ dúh¹? iTiá² jáun² yáh³! **31** Ti³la³ hnóh² hniáuh³²

jmúh¹³ dí¹quian¹ bíh¹ hi³ hián¹³ náh² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ cué³²
Dió³².

Ti³la³ ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ ní² né³, zia³² bíh¹ cónh³¹ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹
quien² hi³ hnó³² jná¹³ hie¹³ ñí¹ hná¹ lá².

Hi³ hnáu³ tsú²

13 1 La³ lá² lí³, ní¹juáh³ ñí¹con² jná¹³ la³ zia³² pí³ hi³ hléh²³
hliáun³ ñí¹ jú¹jma² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² la³ má²quionh³ jí³
jë¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, ti³la³ ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³
má¹lí³² jáun², jáun² la³ jáun² má²lin¹ hi³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² tsí¹
cú¹jen² hi³ lí¹ quí¹ lí¹ hín¹ pa³i³jua³ bíh¹, ho³lá²dá² cáun² tsí¹ mí¹ñí²
chéin³ hi³ lí¹ hín¹ cú²pá¹ cú²chánh¹. 2 Hi³ ní¹juáh³ jná¹³ la³ lín³ ná¹ ti³²
jë¹ Dió³², ho³ ní¹juáh³ cuo² ná¹ ca³la³ jí³² jú¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ quioh²¹
Dió³² jí³ hi³ há² ngi²³ ná¹ ca³la³ jí³², ho³ ní¹juáh³ nio² siáh³ cáun² tsin³²
ná¹ hi³ hí¹ ca³la³ tí³ lí¹³ quin¹³ jná¹³ cáun² máh³ ñí¹ zeh¹ hi³ zih¹³ ná¹ ñí¹
siáh³, ti³la³ ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³ má¹lí³² jáun², hi³ jáun²
hí¹ cáun² yáh³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ jná¹³. 3 Hi³ uá¹jinh¹ tsoh²¹ jná¹³
ca³la³ jí³² hi³ zia³² quion²¹, ho³ uá¹jinh¹ hí¹ ca³la³ tí³ huen² jná¹³
ca³jienh²¹ hi³ cón³² ná¹ cáun² ja¹ sí², ti³la³ ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³
yáh³ jná¹³ má¹lí³² jáun², jáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³
jmu² jná¹³ la³ jáun².

4 Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² hnio³ tsáu² né³, tsá² la³ hí³ lín³ tsá² jmu² juenh²
tsí³ bíh¹, tsá² ja³² mií³ tsí³, tsá² tiá² uóu³² tsí³, tsá² tiá² jmu² quien²
hnga², sa³jun³ jmu² tsú² tonh². 5 Ja³bí¹ tsá² la³ hí³ tiá² tin² yáh³ jú¹
hlah³. Tiá² lín³ yáh³ tsú² jan² tsá² cáun² lí¹ hnió³ hi³ ma³hiún² tsí³ hnga²,
sa³jun³ lín³ tsú² jan² tsá² chéi³ tsí³, hi³ sa³jun³ nióh³² tsú² hua³hí¹³ ha³
cónh³ tí³ hi³ jmu² tsáu² ñí¹con². 6 Tsá² la³ hí³ tiá² má²hiún² yáh³ tsí³
ní¹juáh³ hi³ ca³quiúnh³² tsáu² hi³ hlah³, ti³la³ tsá² hí³ dá² lí²hiún² tsí³
ní¹juáh³ jú¹ tson² bíh¹ la³ ca³cah¹³ jmái¹. 7 Tsá² hnio³ tsáu² né³, tiá² chú²
tiá² ja³² yáh³ hi³ ca³tin¹ rainh²¹. La³ má²nio² jáun² bíh¹ cáun² tsí³ tsú²
ñí¹con² rainh²¹, hi³ hen² siáh³ tsí³ tsú² ñí¹con² tsáu², jí³ hi³ tion² tsú²
siáh³ tsí³ jí³lí³².

8 Quí¹ hi³ hnáu³ tsú² tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³. Chau²¹ bíh¹ jmái¹
táuh³ hi³ cue³² Dió³² jái¹³ hñu³ tsí³ tsáu², sa³jun³ uú² hléh³² tsú² jú¹jma²
siáh³ siáh³, hi³ sa³jun³ uú² lí³ hniáuh³² hi³ há² ngi²³ lín³² tsú². 9 Quí¹
jun³ hi³ tán¹ hián² yáh³ la³ cun³ hi³ má²né¹ dí², sa³jun³ má²ca³cué³ Dió³²
jái¹³ hñu³ tsí³ tsáu² la³ hia³ la³ táuh³; 10 ti³la³ ní¹ má¹cá²chó³² hi³ hú¹tá¹
tán¹ hián² cu³tí¹³ má¹ná¹, jáun² lí¹ yéin²¹ bíh¹ la³jí³² hi³ tiá² tán¹ tiá²
hián².

11 Jmí¹ míh² jná¹³ jmí¹ hléh²³ la³ qui³ hleh³² jan² tsá¹míh¹, hi³ jmí¹
cháunh²³ siáh³ chin³² ná¹ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹, jí³ hi³ jmí¹
hnauh³² jná¹³ siáh³ tsin³² la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹; ti³la³ jmí¹
ca³lí³hún¹ tsin³² jná¹³ má¹ná¹, tí³ có³² bíh¹ ca³quin³ la³ cun³ hi³ jmí¹

jmu² jná¹³ jáun² jmí¹ míh² ná¹. 12 La³ ní² bíh¹ lí³ quiú¹³ dí² ta³ né³², hi³ tiá² re² má²hún¹ yáh³ tsí³ dí² hi³ ca³tin¹ Dió³². Néh³² jnoh¹ ñí¹ tsú² sáh³ lí¹ ná¹juá¹³ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ tsú² cun³quionh³ cáun² tsí¹ cú¹jen² zín³ bíh¹; tí³la³ má¹jáun² né³, má²neh²¹ dí² tsú² hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ñí¹ bíh¹ dí². Ta³né³² dá² má²cuóun³² jná¹³ Dió³² ma³ pih²¹ bíh¹, tí³la³ má¹jáun² bíh¹ lí³ cuóun³² jná¹³ tsú² cun³ tán¹ cun³ hián² cu³tí¹³, la³jmí¹ cuóu³² jná¹³ jáun² hnga² Dió³².

13 Hi³ jáun² hni³² ñí¹ zia³² hi³ lí³ quien² la³ má²quien² jáun²: hi³ nio² cáun² tsí³ tsú², hi³ hen² tsí³ tsú², jí³ hi³ hnáu³ tsú² ní² siáh³; tí³la³ la³ cun³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹ hi³ hni³² ní², hi³ hnáu³ bíh¹ tsú².

Zia³² cónh³¹ ca³lá² jái¹³ ca³ti²¹ pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

14 1 Hi³ jáun² né³, jmu³ náh² pí³ la³jonh³ jmí¹ honh² hi³ má¹hnáu³ náh². Hi³ ja³bí¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh² siáh³ hi³ dí¹quiaunh²¹ lín²¹ honh² hi³ hián¹³ náh² cáun² pí³ ñí¹con² Dió³²; hi³ la³ñí¹ la³ján³ né³ hniáuh³² hen² honh² náh² hi³ lí¹³ ngái¹ náh² ñí¹con² tsáu² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh² bí¹ náh². 2 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² quian³² pí³ hi³ hleh³² jú¹jma² hi³ hí¹ hnga² tiá² cuoh², hi³ liéinh³² Dió³² bíh¹ tsú² jaun³², jun³juáh¹³ hi³ liéinh³² tsá²mi³cuóun² yáh³ tsú², qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ngí²³ jái¹³ jáun². Tsá² hí³ dá² hleh³² jú¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. 3 Tí³la³ tsá² hleh³² hí³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ má¹ná¹, liéinh³² tsú² tsá²mi³cuóun² rainh²¹ bíh¹, hi³ jmu² tsú² hi³ tsá² hí³ lí³ pin³ tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ cha³² tsú² siáh³ tiá³ tsí³ tsá² hí³, jí³ hi³ jmouh³² tsú² siáh³ tsí³ tsú². 4 Jáun² né³, tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³ jmu² hi³ lí³ pin³ tsí³ hnga² bíh¹ ñí¹con² Dió³²; tí³la³ tsá² ngái³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ né³, jmu² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² cuáh³² bíh¹.

5 Jná¹³ jmí¹ hiún² tsin³² sá¹jmí¹ la³jín³² hnoh² lí¹³ hléh¹³ náh² jú¹jma² siáh³; tí³la³ tí³ jlánh¹ bí¹ hen² tsin³² jná¹³ hi³ hián¹³ náh² pí³ hi³ lí¹³ hléh¹³ náh² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² bíh¹; qui¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmúh¹³ náh² la³ ní² la³ cónh³ bíh¹ hi³ hléh¹³ náh² jú¹jma² siáh³. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² má²hiah³² pí³ hi³ zai³² jē¹ tsá² hleh³² hí³ jú¹jma² siáh³ bíh¹, jáun² bíh¹ zia³² ñí¹ lí¹³ jmu³ ta²¹ jē¹ tsú² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³². 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ reh², ní¹juáh³ jná¹³ la³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², hi³ ñí¹lieh¹ jná¹³ cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, ha³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ quián¹³ hnoh² lí¹³. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ bíh¹, hi³ má²hnió³ Dió³² hi³ lí³ ñí¹h¹³ hnoh², ho³ ní¹juáh³ hi³ ca³jmú³² jná¹³ hi³ há¹ ngí¹³ náh² re² jái¹³ quioh²¹ bíh¹ tsú², ho³lá²dá² ní¹juáh³ ca³hléh³ jná¹³ cáun² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsin³², ho³lá²dá² ní¹juáh³ zia³² cáun² jú¹ tson² hi³ lí¹³ má¹ta¹³ jná¹³ hnoh².

7 Cuí¹ jmú¹³ cáun² jái¹³ hi³ ca³tin¹ mí¹ñí² hi³ jmu² tsú² sun¹, la³ cun³ hmá² tá² le² ho³ tun³² pih²¹ hi³ cai³² tsú²; uá¹jinh¹ tiá² jmí²chí³ hu²¹,

tí³la³ cu³ jáun² ní¹juáh³ tiá² la³ lin¹ yáh³ re² he³ lánh³ tsau³² sun¹ hi³
ná¹jmu² tsú², jáun² he³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ lí³ ñí³² tsáu² hi³ he³ ñí¹ sun¹
ná¹jmu² tsú². **8** Hi³ ní¹juáh³ jmí¹ jmu² tsú² hniéi² né³, ní¹juáh³ tiá² la³
jmu² yáh³ tsú² na²¹ lín²¹ mah¹ quioh²¹ mí¹ñí² ní¹ má¹ca³jie³, hi³ jáun² hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² jmu³ hua³jan²¹ hi³ tsa³táunh¹ ñí¹ hniéi². **9** La³ jáun²
bíh¹ lí²³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: Ní¹juáh³ tiá² hléh¹³ yáh³ hnoh² jái¹³ hi³ lí³
ngí¹³ tsáu², ɔha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ lí³ ñí³² tsú² jái¹³ hi³ ná¹hléh¹ hnoh²
jáun²? iLa³jmí¹ lín³ jan² tsá² lí¹ hlí² lí¹ liéih²³ hnga² bíh¹ má²lín³ hnoh²
ní¹juáh³ la³ jáun²! **10** Tson² bíh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ jú¹jma² hngá¹máh³ lá²,
hi³ la³jí³² hi³ jáun² cun³ zia³² hi³ hnió³ juáh³ bíh¹. **11** Tí³la³ ní¹juáh³ tiá²
la³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jú¹jma² hi³ liéih³² jáun² tsáu² né³, hi³ jáun² jan² tsá²
hué³² siáh³ bíh¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³, hi³ tsá² hí³ né³ lín³ siáh³ jan²
tsá² hué³² siáh³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ uá²jai³². **12** Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ hnoh²
jlánh¹ má²ná¹hniá¹ náh² hi³ héih¹ náh² pí³ ñí¹con² Jmí²chí³ Chun¹, jáun²
ñí¹ ca³la³ jí³² né³, jmu³ náh² tion³ hi³ héih¹ náh² hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ta²¹ hi³
lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³² ñí¹ hná¹ ní².

13 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, hniáuh³² bíh¹ mí³²
tsú² ñí¹con² Dió³² hi³ lí¹³ hiáuh¹³ uá²jai³² pí³ hi³ záí³² jái¹³ hi³ hleh³²
jáun². **14** Quí¹ ní¹juáh³ hi³ lienh¹ jná¹³ Dió³² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³,
tson² bíh¹ hi³ jná¹³ dí¹lien¹ Dió³² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹ bíh¹,
tí³la³ jun³ hi³ jáun² yáh³ ngí²³ jná¹³ huen². **15** Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
jnë¹³ len³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² ní¹juáh³ hi³ ngí²³ jná¹³ jái¹³ hi³ lienh¹
jnë¹³ Dió³² ní¹ má¹tí³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ tsú² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹,
hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² siáh³ ní¹juáh³ hi³ ngí²³ jná¹³ sun¹ hi³ hie¹³ ná¹
ní¹ má¹tí³ ñí¹ hie¹³ ná¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹.

16 Quí¹ ní¹juáh³ hnú² dí¹ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² cun³quionh³ jmáh³la³
jmí²chí³ quián¹³, jáun² tsá² cá²tsaun¹ tsá² ná¹nái³² jáun² tiá² lí¹³ yáh³ hi³
tsa³hlió³ hná¹ jáun² hi³ cuéh³² tiá¹hmah¹ Dió³² quiúnh¹ hnú², quí¹ tiá²
ngí²³ yáh³ tsú² he³ dá² jaun³² dí¹hléh¹ hnú². **17** Ho³ sa³ re² lín³² bíh¹
dí¹lien¹ hnú² Dió³² hi³ dí¹cueh³² nú² tsú² tiá¹hmah¹, tí³la³ má¹lí³² jáun²
né³ tsá² jan² tiá² lí³ pin³ yáh³ tsí³. **18** Jná¹³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² quí¹
cun³ñí¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quion¹ jná¹³ pí³ hi³ hléh¹³ jú¹jma² siáh³ la³
cónh³ bíh¹ ca³la³ jín³² hnoh². **19** Tí³la³ ní¹juáh³ jmí¹ zenh² jná¹³ ja¹ ñí¹
ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³² má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ má¹tin¹³
tsá² siánh³ cun³quionh³ hñá³ jon¹ jái¹³ hi³ lí¹³ ngí¹³ tsú², la³ cónh³ bíh¹
hi³ jmí¹ hléh¹³ ná¹ quia³ mei²¹ jon¹ jú¹jma² hí¹juáh³ huen² ná¹ tiá² cuo².

20 Reh², ha³ lí² cuí¹ cháunh¹³ chih³² náh² la³ cun³ qui³ cháunh²³ chí¹
tsá¹míh¹. Jmu³ náh² hi³ lín³ náh² la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ hi³ ca³tí²¹ hi³
hlah³ bíh¹; tí³la³ ní¹ má¹ca³tí³ ñí¹ cháunh¹³ chih³² náh² má¹ná¹, cuí¹
cháunh¹³ chih³² náh² la³ cun³ qui³ cháunh²³ chí¹ jan² tsá² má²hún¹ tsí³.
21 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²: Lienh¹
jnë¹³ tsá² hué³² lá² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³; cun³quionh³ jè¹ tsá² hué³²
siáh³ bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú², tí³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ne³ tsú² má¹ná¹”.

22 Hi³ jáun² né³, hi³ hleh³² tsú² jáun² cun³quionh³ cáun² jú¹jma² siáh³ lí³ cáun² lí²¹ hi³ jáun² lí¹³ lí³jnia² hin² tsánh² tiá² má²taunh³² ta²¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² má²taunh³² ta²¹ yáh³. Tí³la³ ní¹juáh³ ca³hléh³ jan² tsá² quian³² pí³ hi³ hleh³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ né³, jáun² jái¹³ jáun² lí³ cáun² lí²¹ hi³ lí¹³ lí³jnia² hin² tsánh² má²taunh³² ta²¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² tiá² ta²¹ má²taunh³² yáh³.

23 Jáun² né³, ní¹juáh³ má²ná¹ngih³² la³jín³² tsá² lín³ cuáh³², hi³ ní¹juáh³ la³jín³² la³ ná¹hle³² jú¹jma² siáh³, hi³ tá¹la³ jáun² né³ chá¹táunh¹ ma³ jan² tsá² tiá² má²ñi³², ho³lá²dá² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, òtiá¹ juáh³ tsá² hí³ má¹lí³² jáun² hi³ má²ca³ngáu² bíh¹ hnoh²? **24** Tí³la³ ní¹juáh³ la³jín³² bíh¹ hnoh² la³ ná¹ngái¹ náh² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh², hi³ tá¹la³ jáun² né³ chá¹táunh¹ ma³ jan² tsá² tiá² má²jmi¹ má²tsí³, ho³lá²dá² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, jáun² tsá² hí³ né³ lí³tsin² hi³ tson² bíh¹ ná¹ren² tso³, quí¹ hmóu³² bíh¹ tsú² lí³tsin² lánh³ lí³ tsí³ ní¹ má¹ca³nái³² la³jí³² jái¹³ hi³ ná¹juáh²³ hnoh² jáun². **25** Cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ chu³ jñéih³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³la³ hi³ cuá¹hin³ bíh¹ tsú² ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² hi³ juáh³ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ la³ zenh² Dió³² ja¹ quián¹³ hnoh².

Ní¹ má¹ca³ngih³² náh², jmu³ náh² re² tin² la³jí³² hi³ jmúh¹³

26 Jáun² né³ reh², ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² hnoh², zian² ma³ jan² hnoh² ná¹quiánh¹ sun¹ hi³ lí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ho³ hi³ má¹tin¹³ náh² tsáu², ho³ cáun² hi³ ñíh¹ náh² hi³ má²ca³híe³ Dió³², ho³ cáun² jái¹³ hi³ hléh¹³ náh² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, ho³lá²dá² hi³ záih¹³ náh² jái¹³ jáun². Re² bíh¹, tí³la³ cuí¹ lí³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jí³² hi³ jáun² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³². **27** Ní¹juáh³ jmí¹ zian² tsá² hléh³² jú¹jma² siáh³, cuí¹ hleh²¹ gon³ ho³ gáun³ tsáu² ní¹juáh³ hi³ jlánh¹ juóun³²; tí³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹ná¹. Ja³bí¹ hniáuh³² zian² siáh³ jan² tsá² záí³² jái¹³ hi³ hleh³² tsú² jáun². **28** Tí³la³ ní¹juáh³ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² náh² tiá² la³ zian² yáh³ tsá² má²hiau³² pí³ hi³ lí¹³ záí³² jái¹³ jáun², cun³tsa³² tí³ ta²¹ hí¹ jan² tiá² hin² hléh³² bíh¹ cú²jueh³² jú¹jma² hi³ hí¹juáh³ hnga² tsú² tiá² cuoh². Tí³ re² bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² cuí¹ juónh¹³ cú²jueh³² quionh³ Dió³², jí³ quionh³ jmí¹ tsí³ hnga². **29** La³ ní² bíh¹ siáh³ ní¹juáh³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ hléh²¹ tí³² jè¹ Dió³² jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hñu³ tsí³, cuí¹ hleh²¹ tsú² cun³ gon³ ho³ gáun³, hi³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³, cuí¹ ná¹cán²³ re² hua³hí¹³ la³jí³² jái¹³ hi³ juáh³ tsú² jáun². **30** Jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² la³ jmu² hi³ zia³² cáun² hi³ lí²ñi³² jan² tsáu² ñí¹ cuá¹tón²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² dí¹hle³² hí³ cuí¹ tunh¹³ tín² jè¹. **31** Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ hi³ la³jín³² hnoh² lí¹³ hléh¹³ náh² ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²hian² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² la³jín³² tsáu² lí¹³ lí³ tín² jí³ hi³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsí³. **32** Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² ná¹lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² hniáuh³² jmu³ héih³² ñí¹con² jmí²chí³ quioh²¹, **33** quí¹ Dió³² dá²

jun³juáh¹³ jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³² yáh³, quí¹ Dió³² dá² tí³ jmu² hi³ tiauh² dí² re² tín² bíh¹.

Né³² né³, la³ cun³ qui³ ná¹ngí²³ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³² la³ tán¹ ní¹ ná¹ngih³² tsú², **34** tsá²mi³ hniáuh³² tionh² ta³máih³ bíh¹ ja¹ ní¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³². Ha³ tiá² jái¹³ zia³² yáh³ hi³ cáun² lí¹ hléh²¹ tsú² ta³ lín²¹, hniáuh³² bíh¹ ma³quien² tsá²mi³ ní²cuo² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³². **35** Jáun² ní¹juáh³ hnió³ tsá²mi³ hi³ lí³ ní³² cáun² jái¹³, hniáuh³² ngáih³² tsú² tsá²nūh² ní²cuo² bíh¹ ní¹ má¹cá²chánh³² hñú¹³; quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ tsá²mi³ hléh³² ja¹ ní¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³².

36 Hniáuh³² cháu¹ hnoh² honh² hi³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² tiá² ca³lí³liau³ yáh³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ sa³jun³ ní¹con² jmáh³la³ hnoh² yáh³ siáh³ má²cá²chó³² jái¹³. **37** Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ lín³ tí³² jě¹ Dió³², ho³lá²dá² lín²³ tsú² hi³ quian³² cáun² pí³ hi³ má²ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹, hniáuh³² bíh¹ ma³tson² tsú² hi³ sí² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² ní¹con² hnoh², cáun² héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² la³². **38** Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ jái¹³ lá² né³, hí¹juáh³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² la³ hí³.

39 Jáun² né³ reh², chú³² jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ cué³² Dió³² jái¹³ hñú³ honh² náh² hi³ jáun² lí¹³ hléh¹³ náh², tí³la³ ha³ lí² quí² lí² jna³ náh² ní¹con² tsá² má²hiauh³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ má¹ná¹. **40** Hi³ jáun² la³jí³² hi³ jmuh³² náh² né³, jmu³ náh² re² tín² lín³², hi³ ca³la³ hi³ ja³² re² he² hná¹.

Jmí¹ ca³jenh¹³ Cristo

15 **1** Né³² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ cháu¹ náh² honh² jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh³ jná¹³ jáun² ní¹con² hnoh². Jú¹ chú³² jáun² né³ ca³heh³ bíh¹ hnoh² jmí¹ ca³niéih² náh², hi³ jáun² la³ má²zian² jáun² bí¹ náh² hi³ nio² tiá³ honh² ní¹con² jú¹ chú³² jáun². **2** Hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² jáun² bíh¹ siáh³ má²ná¹liáun¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ la³ má²ná¹ziánh¹ jáun² náh² tiá³ jái¹³ hi³ ca³híe³ jná¹³ jáun². Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ cáun² lí¹ táunh²³ náh² ta²¹ ta³ lín²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lín¹ ní¹ lí³quien².

3 La³ cun³ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³lí³ tín² jná¹³ jáun² huen², jí³lí³² bíh¹ jái¹³ jáun² ca³híe³ jná¹³ siáh³ hnoh². Hi³ ja¹ la³jí³² hi³ jáun² zia³² cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Cristo ca³jun³ hi³ ca³tí²¹ tso³ quiú¹³ dí², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí²; **4** hi³ ja³haun³ tsú² siáh³, hi³ jáun² ní¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² né³ ca³jenh¹³ tsú² já¹ hla¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí². **5** Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² ní¹con² Pé¹, hi³ jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ní¹con² tán¹ quian³tun³. **6** Jmí¹ lí¹cáin² jáun² siáh³ ca³ma³jnia³² tsú² ní¹con² lí³ hñá³ nio² hña³laun³ tsá² reh² dí² cun³ jéin³² la³ lá². Hi³ uá¹jinh¹ má²cá²tsan³ ma³ jan² tsá² hí³ ta³né³², míh¹ tiá² jí³lín² tsá² hí³ zian² bíh¹. **7** Jmí¹ lí²¹

jáun² ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² Jacobo, hi³ jmí¹ li²¹ jáun² né³
ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² ca³la³ jín³² ti³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³².

8 Jmí¹ ca³táuh³ hi³ má²jnia³² tsú² jáun² ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³ né³,
jáun² ñí¹con² jná¹³ siáh³ ca³ma³jnia³² tsú². Jáun² jná¹³ bíh¹ jan² tsá² lín³
ná¹ la³jmí¹ lín³ jan² dáin² hi³ ca³li³zian² ta³ má²ca³nga² jmái¹ quioh²¹.

9 Quí¹ jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ ti³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²
ñí¹ hná¹ ní², ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ té³ tsáu² “ti³² tsá²
quian³² jē¹ Dió³²”, quí¹ jná¹³ dá² jan² tsá² ca³jmú³² ná¹ hian² tsin³²
ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² jmí¹tin² bíh¹. **10** Ti³la³ lín³ bíh¹
jné¹³ la³ cun³ hi³ lín³ ná¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con²
jné¹³. Hi³ jáun² mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú² ñí¹con² jné¹³ tiá² lí¹ má²ca³há²
ca³nga² yáh³, quí¹ jné¹³ bíh¹ ti³ jlánh¹ má²ca³jmú³² ta²¹ la³ cónh³ bíh¹
tsá² ñí¹ hná¹ ní²; uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ jné¹³ yáh³ tsá² má²ca³jmú³², ti³la³
hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ja³² mií³ tsí³ má²ca³ma³hau³ jné¹³. **11** Ti³la³ tiá²
hi³ jmu² hí¹ cáun² yáh³ ní¹juáh³ jné¹³ ho³ tsá² hí³ ca³nga³ jú¹ chú³² jáun²
ñí¹con² hnoh²; quí¹ ti³la³ cáun² lá² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹, hi³
cáun² jái¹³ lá² bíh¹ siáh³ má²ca³tionh² hnoh² ta²¹.

Jmái¹ hi³ jenh¹³ tsá² má²ca²tsan³

12 Jáun² né³, ní¹juáh³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ juáh³ hi³ Cristo
ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, ĩha³ bí¹ lánh³ rón³² zian² ma³ jan² hnoh² hi³ juánh³
náh² hi³ tiá² jenh¹³ yáh³ tsá² má²ca²tsan³? **13** Quí¹ sá¹jmí¹ tiá² la³ jenh¹³
yáh³ tsá² má²ca²tsan³, jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³ yáh³ hnga² Cristo.
14 Hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² la³ ca³jenh¹³ Cristo, jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh¹
jnoh¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³ quien² hí¹ cáun² yáh³, hi³ sa³jun³ la³ quien² siáh³
hi³ táunh²³ náh² jáun² ta²¹. **15** Jáun² sá¹jmí¹ la³ ní² né³, jnoh¹ bíh¹
má²láí³ tsá² zih³² jú¹ tí¹jái² hi³ ca³tin¹ Dió³², quí¹ cun³ñí¹ hi³
má²ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo. Jáun² ní¹juáh³
tiá² la³ tson² yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²ca²tsan³, hi³ jáun² tiá² la³ tson² yáh³
hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo. **16** Quí¹ ní¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³
yáh³ tsá² má²ca²tsan³, hi³ jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³ yáh³ siáh³ Cristo.
17 Hi³ jáun² sá¹jmí¹ tson² tiá² ca³jenh¹³ Cristo dúh¹, jáun² tiá² lin¹ ñí¹
jmí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ má²táunh²³ jáun² hnoh² ta²¹; la³
má²ná¹ren² jáun² bíh¹ náh² tsáuh³. **18** Jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, la³
má²já²hín³ bíh¹ tsá² má²ca²tsan³ ta³ má²tanh² ta²¹ Cristo. **19** Ní¹juáh³ hi³
ná¹hen² jáun² tsí³ dí² ñí¹con² Cristo la³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ jmáh³la³ tá¹la³
ziaun² dí² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹, jáun² jnoh¹ bí¹ la³ má²láí³ tsá² jlánh¹ bíh¹
tsí¹juí³ la³ cónh³ bí¹ ñí¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní².

20 Ti³la³ la³ cun³ lí³ hú¹tá¹ jú¹ tson² má¹ná¹, ca³jenh¹³ bíh¹ Cristo ja¹
hla¹; hi³ jáun² la³ ní² má²lí²lin¹ hi³ ja³bí¹ hla¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² siáh³
jenh¹³ la³jmí¹ ca³jenh¹³ hí³ dí². **21** Quí¹ la³ lá² bíh¹ lí³: Cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹
tsáu¹³ jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³ hmú³² ñí¹ hué²¹ lá²; jáun² ja³bí¹ la³ jáun²
siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsáu² bíh¹ ca³li³liau³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá²

má² cá² tsan³. **22** La³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ cun³ ní¹ hi³ lín³ tsáu² tsá² jón² záh¹ hla¹ Adán, jáun² la³ jín³² bíh¹ tsú² tsán²; ja³ bí¹ la³ jáun² la³ jín³² bíh¹ tsú² jenh¹³ siáh³ cun³ ní¹ hi³ lín³ tsú² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² lí¹³ zian² cáun² hi³ hmai²¹. **23** Tí³ la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹ na²¹ la³ cun³ ní¹ ca³ tin¹ bíh¹: Cristo bíh¹ Tsá² la³ ní¹ hi³ lín³ tsá² hmai²¹ jmí¹ ca³ jenh¹³, hi³ jáun² ní¹ má¹ tí³ ní¹ jaunh²¹ tsú² né³, lín¹³ siáh³ tsá² hmai²¹ tsá² ní¹ hná¹ ní² joh¹ tsú². **24** Má¹ lí³² jáun² né³, tsin¹³ jmái¹ hi³ má² tón³², jmái¹ hi³ táuh³ la³ jí³², jmái¹ hi³ hin³ jáun² Cristo la³ jín³² tsá² ná¹ quien², tsá² ná¹ ho² ta²¹, jí³ tsá² cuú² tsá² chín³ ní² siáh³, jmái¹ hi³ jienh³² jáun² Cristo ní¹ con² Dió³² Jméi² jái¹³ hi³ ho². **25** Quí¹ cun³ la³ má² ho² jáun² bíh¹ Cristo jái¹³, ca³ la³ ní¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ Dió³² hi³ chí¹ hánh²³ tsú² la³ jín³² tsá² jmu² hniéi² quionh³ dí²; **26** hi³ ní¹ ca³ táuh³ né³, tsa³ hín³ jí³ hmú³² uá² jai³², tsá² cuá¹ hniei²¹ hí³ quionh³ Dió³². **27** Quí¹ la³ cun³ rá¹ juáh³ ní¹ Sí², Dió³² má² ca³ jmú³ hi³ la³ jí³² hi³ jáun² má² dí¹ chin¹ ta³ bíh¹ Cristo. Tí³ la³ jái¹³ hi³ rá¹ juáh³ jáun² hi³ la³ jí³² bí¹ ta³ no¹ jo³ cuo² jo³ ta³ Cristo né³, tiá² niéih³ yáh³ hi³ jí³ hnga² Dió³² Tsá² ca³ jmú³ héih³² jáun², ta³ zanh¹ jo³ cuo² Cristo. **28** Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹ cá² chó³² jmái¹ hi³ la³ jí³² má² nio² jo³ cuo² Cristo, jáun² má¹ jáun² má² chan³ tsú² siáh³ hnga² jo³ cuo² Dió³², Tsá² ca³ chá³ hí³ la³ jí³² jo³ cuo² tsú² la³ jmí¹ ní¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ Dió³² lín³ Tsá² chín¹ ní¹ ca³ la³ jí³² hi³ zia³².

29 Hi³ ca³ tí²¹ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² jáun² né³, zian² ma³ jan² tsá² zaun³² jmái² cun³ ní¹ hi³ ca³ tin¹ tsá² má² cá² tsan³. ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² yáh³ jmu² tsú²? Já² ní¹ juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má² cá² tsan³, ¿he³ ya³ láih³² zaun³² tsú² jmái² hi³ ca³ tin¹ hla¹ hí³? **30** Hi³ jnoh¹ siáh³, ¿he³ ya³ láih³² tauh²³ jnoh¹ ní¹ háinh¹³ jmái¹ ca³ la³ jí³² ní¹ juáh³ tiá² hin² la³ jenh¹³? **31** Quí¹ la³ jí³² jmái¹ bíh¹ zenh² jná¹³ ní¹ hmú²¹; ma³ tson¹³ jná¹³ jái¹³ ní² reh² la³ jmí¹ ma³ tson¹³ jná¹³ hi³ cu³ tí³ tsah¹ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹ lín³ náh² tsá² tanh² ta²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Tí³² Juo¹³ dí². **32** Já¹ juú² Éfeso lá², lí³ la³ jmí¹ lí³ hi³ má² ca³ quí¹ ca³ ta¹³ jnoh¹ quiúnh¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí². Tí³ la³ né³² né³, sá¹ jmí¹ hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ cun³ qui³ hu²¹ jáun² tsí³ tsá² mi³ cuóun², jáun² ¿he³ dá² láí¹³ jná¹³ hi³ má² ca³ há² ca³ nga² ná¹ la³ jáun²? Jáun² né³, sá¹ jmí¹ hi³ tson² hi³ tiá² jenh¹³ tsá² má² cá² tsan³, hi³ jáun²: “iCuí¹ cú¹ cuí¹ hnáih¹³ dí², quí¹ tsa³ háu² má² jún³ bíh¹ dí²!”, la³ cun³ hi³ ná¹ juáh²³ jáun² ma³ jan² tsáu².

33 Tí³ la³ ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³ can² náh², ní² lí¹ cá¹ quiúnh²¹ náh² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Ní¹ juáh³ tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² hláih¹, jáun² má¹ lí³² jáun² má² lín³ tsú² tsá² hláih¹ bíh¹ uá² jai³²”.

34 iTianh³ náh² hi³ ná¹ jniá³ jmí¹ honh² náh² ca³ tí²¹ hi³ chu²¹, ha³ lí² lí¹ jmú² náh² tso³! Quí¹ ma³ jan² hnoh² ca³ la³ hí¹ juáh³ tiá² cuóun³² bíh¹ náh² Dió³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² hi³ jáun² lí³ hinh¹ náh².

He³ lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

35 Hi³ ca³ti²¹ jái¹³ jáun² né³, tiá² né¹, ho³ sa³ zian² ma³ jan² tsá² lí¹³ nga³: “¿He³ dá² lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³? ¿He³ dá² lánh³ rón³² jniá³ tsú² lí¹³?” **36** Cáun² jú¹ te³ bíh¹ jaun³² nga² tsú², quí¹ ní¹juáh³ jmí¹ jánh¹³ nú² cá² má¹ jún², tiá² lí¹³ yáh³ hion¹³ cáun² chí² ñeh¹ hmai²¹ ní¹juáh³ tiá² la³ tsa³hín³ tín² jún² jáun². **37** Quí¹ jun³juáh¹³ hmáih³² yáh³ jonh² jñi³² tsú², quí¹ má¹ bíh¹, uá¹ hi³ cuú²mih²¹ ho³ lí³ua³ cáun² má¹ siáh³ siáh³. **38** Hi³ ní¹ má¹ti³ ní¹ hiá²¹ né³, Dió³² bíh¹ má²jmu² he³ lánh³ jniá³ ma³ quin³² ma³ cá² ní¹, siánh³ jniá³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ cá² tan³ ní¹ má¹ca³hiá². **39** Tiá² cá²ren² yáh³ la³jáh³ dú¹ ní¹ ngú³; quí¹ siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ tsáu², siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ quiuh²¹ tan³², hi³ siánh³ ní¹ bíh¹ siáh³ quioh²¹ jáh³ jmái². **40** La³ ní² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ siánh³ bíh¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú², hi³ siánh³ bíh¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá²; za² lín³² bíh¹ lánh³ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ quioh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². **41** Siánh³ bíh¹ jniá³ joh¹ quioh²¹ hiú² la³ cónh³ bíh¹ joh¹ quioh²¹ zfh² ji³ joh¹ quioh²¹ chí¹jmai²¹; hi³ hí¹ la³ tí³ má²tún² hmóu³² yáh³ chí¹jmai²¹ tiá² cá²ren² joh¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³².

42 La³ jáun² bíh¹ lí¹³ siáh³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. Hó²³ tsú² ngú³ hi³ lí¹³ sáh³², tí³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² né³, má²quian³² tsú² cáun² ngú³ hi³ tiú²uú² lí¹³ sáh³² bíh¹. **43** Hó²³ tsú² cáun² hi³ tsí¹juí³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ tí³jlánh¹ bíh¹ quien². Cáun² hi³ huán¹ tsí³ bíh¹ hó²³ tsú², hi³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ pin³. **44** Quí¹ ngú³ hi³ ca³tín¹ tsú² ta²¹lá² zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ hó²³ tsú², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² ngú³ hi³ la³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² bíh¹. Quí¹ la³jmí¹ zia³² cá² ní¹ ngú³ hi³ ca³tín¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ zia³² siáh³ cá² ní¹ ngú³ hi³ ca³tín¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú².

45 Quí¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hla¹ Adán tsá² la³ñí¹ ca³lín³ jan² tsá² zia³² jmí²chí³ quioh²¹”; tí³la³ Tsá² lín³ hí³ Adán Tsá² ní¹ ca³táuh³ má¹ná¹, quian³² cáun² jmí²chí³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² bíh¹ tsáu². **46** Jáun² né³, jun³juáh¹³ ngú³ hi³ ca³ti²¹ hñu³mi³cuú² yáh³ tín² ca³lí³ zia³², quí¹ la³ñí¹ tín² lí³ hniáuh³² ngú³ hi³ ca³ti²¹ ní¹ hué²¹ lá² bíh¹; má¹lí³² jáun² máh³ já³² hi³ ca³ti²¹ hñu³mi³cuú². **47** Tsá²ñuh² tsá² la³ñí¹, ca³lín³ cun³quionh³ cuáh¹, hi³ hí³ né³ jmí¹ zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹; tí³la³ Tsá² ní¹ má²tenh³ má¹na²¹, jan² Tsá² cua³han³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹. **48** Hi³ jáun² dá² la³jmí¹ lín³ tsá²ñuh² tsá² ca³lín³ hí³ cun³quionh³ cuáh¹ bíh¹ lín³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², tí³la³ tsá² ca³tín¹ lí³ zian² tí³ hñu³mi³cuú² má¹ná¹, lín¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Tsá² ja³ hí³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹.

49 Tsá² ca³li³zian² hí³ cun³quionh³ cuáh¹ lín³ nóh³² hí³ ca³ta¹ dí² ta³né³². Hí³ jáun² Tsá² cuá³ hí³ hñu³mi³cuú² né³, lín³ nóh³² hí³ ca³ta¹ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³².

50 Hí³ jáun² reh², la³ cun³ hí³ hnó³² jná¹³ juah²¹ ñí¹con² hnóh² lí³ la³ lá²: Tsá² qui³ quian³² ngú³ hí³ ca³ti²¹ ñí¹ hué²¹ lá², ha³ tiá² ca³tin¹ yáh³ tsánh³² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; quí¹ tsá² quian³² ngú³ hí³ sah³² tiá² ca³tin¹ yáh³ hiáuh³ la³ cun³ hí³ hiáuh¹³ jáun² tsá² quian³² ngú³ hí³ jmí¹lín³ tiú²uú² sáh³². 51 Tí³la³ hnó³² jná¹³ hí³ lí³ ñí¹h¹³ náh² cáun² jái¹³ hí³ jmí¹ ná¹hmá¹: Tiá² la³jái³² dí² hiá¹ tsáu¹³ yáh³; tí³la³ cun³ jáun² la³jái³² bíh¹ dí² zan¹³ hí³ jmu³ Dió³². 52 Cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹ zan¹³ dí², la³ jan² tsá² lí²hméih³² ñí¹, ní¹ má¹cá²hen³ mah¹ hí³ jiéi³² tsú² mí¹ñí² ñí¹ ca³tauh³ jmái¹. Jáun² ní¹ má¹ca³jie³ tsú² mí¹ñí² né³, jenh¹³ ca³la³ jín³² tsá² má²cá²tsan³, hí³ jáun² jmí¹lín³ bíh¹ tiú²uú² tón³² jmái¹ tsán¹³ tsú²; hí³ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ zan¹³ dí² jmái¹ jáun². 53 Quí¹ la³ cun³ lí³ hí³ ziaun² dí² lá² ta³né³², cáun² hí³ tiá² má²híe² bíh¹, hniáuh³² bíh¹ lan¹³ cáun² hí³ ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; hí³ ngú³ quiú¹³ dí² hí³ sah³² né³, hniáuh³² lan¹³ cáun² hí³ tiú²uú² tón³² jmái¹ sáh³² bíh¹. 54 Hí³ jáun² ní¹juáh³ cáun² hí³ tiá² má²híe² ziaun² dí² lá² ta³né³², lan¹³ cáun² hí³ ma³híe² cun³ jmí¹hi³nio², jí³ ní¹juáh³ ngú³ hí³ sah³² quiú¹³ dí² lan¹³ siáh³ cáun² hí³ tiú²uú² tón³² jmái¹ sáh³², má¹jáun² bíh¹ má²lí³tí³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hí³ juáh³ jáun² la³ lá²: “iMá²já²hín³ bíh¹ hmú³²; má²ca³cah¹³ bíh¹ Dió³² jmái¹! 55 Hnú² hmú³², ¿né² dá² hí³ ca³lín¹³ hnú²? Hnú² hmú³², ¿né² dá² hí³ jlánh¹ jmí¹ jmúh³² hnú² jáun² hian² honh²?”

56 Cun³quionh³ tso³ bíh¹ tin² hmú³² jmu³ hian² tsí³, hí³ cun³quionh³ liei²¹ bíh¹ joh²³ siáh³ tso³ pí³. 57 Tí³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² má¹ná¹, Tsá² jmu² hí³ hí³ cah¹ dí² jmái¹ cun³quionh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

58 Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², cuí¹ zian² náh² hí³ ná¹tioh³ cáun² honh² jí³ hí³ nio² tiá³ honh² náh² jmái¹ ca³la³ jí³², hí³ tí³ lí³mí¹ ná¹jmu³² náh² ta²¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² cun³ jmá² cun³ jnia³²; quí¹ má²ñí¹ bíh¹ hnóh² hí³ ta²¹ hí³ jmu³² náh² cu³tsa³² quiúnh¹ náh² Tí³² Juo¹³ dí², ha³ tiá² lí¹ ná¹hín²³ yáh³.

Quie³ hí³ cunh²³ tsú² hí³ ca³tin¹ tsá² reh²

16 1 Jáun² né³, ca³ti²¹ quie³ hí³ cunh²¹ náh² hí³ ca³tin¹ tsá² joh¹ Dió³², jmu³ náh² la³ cun³ héih³² hí³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lín³ cuáh³² zian² tí³ hué³² Galacia. 2 Ma³ cun³ jñá³ jmái¹ jmí¹ dú²me¹ hniáuh³² hmáh¹ hnóh² ca³lá² quie³ tí³ có³² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³ cun³ rón³² tí³ hí³ má²ca³janh¹ náh², hí³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² hí³ cánh³ cunh²¹ náh² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ ní². 3 Hí³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³, má²zein²¹ ná¹ tsá² hion¹³ hnóh² hmóu³² tí³ ñí¹con² tsá² reh² zian² já¹ juú² Jerusalén, hí³ tsa³can³² quie³ hí³ má²ca³cunh²¹ náh² jáun². Ja³bí¹ cue¹ jná¹³ tsú² siáh³ cáun² sí² hí³

tsa³can³² tsú² tí³ ñí¹con² tsá² hí³. **4** Jáun² ní¹juáh³ ca³lín¹³ hnoh² hí³ chú³² ñe¹ jná¹³ uá²jai³², jáun² ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ hí³ hu²¹ tsí³ Po¹ jmu³

5 Jáun² né³, ní¹ má¹tí³ ñí¹ ngau²¹ jná¹³ siáh³ ñí¹ ní², hniáuh³² ñí¹nga¹ jná¹³ tín² hué³² Macedonia, hí³ jáun² má¹lí³² jáun² máh³ chau²¹ jná¹³ já¹ juú² Corinto ní². **6** Ho³ sa³ lí¹³ ñí²¹ jná¹³ ca³lá² ué³ jmái¹ ñí¹ ní² quiúnh¹ hnoh², ho³lá²dá² ñí²¹ jná¹³ ñí¹ ní² tá¹la³ ngá¹³ jmí¹ ñí¹cuóu³, hí³ jáun² má¹jáun² lí¹³ má¹hau¹ hnoh² jná¹³ ca³tí²¹ jui³² ñí¹ ñe¹ jná¹³ ní¹ má¹lí³² jáun². **7** Qui¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hí³ tí³ lí¹ ñí¹nga¹ ná¹ ñí¹ ní² hí³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², tí³la³ hu²¹ tsín³² jná¹³ hí³ ñí¹ñí²¹ ná¹ ca³lá² ué³ bíh¹ quiúnh¹ hnoh² ní¹juáh³ hí³ cué³² Tí³² Juo¹³ dí² jái¹³. **8** Tí³la³ la³ má²cuon¹ jáun² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Éfeso lá² ca³la³ ñí¹ tí³ jmái¹ Pentecostés, **9** qui¹ jlánh¹ re² zia³² jái¹³ hí³ lí¹³ cua³hai³² re² ta²¹ hí³ cuá¹jmu² jná¹³ hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹ lá², uá¹jinh¹ zian² juóun³² lín³² tsá² hnió³ qui³ jní³² jui³².

10 Ní¹juáh³ hí³ ca³chó³² Timoteo ñí¹ ní², jmu³ náh² tion³ hí³ tiá² lin¹ hí³ zia³² hí³ lí³ hí³² tsí³ tsú² ja¹ quián¹³ hnoh², qui¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmu² uá²jai³² tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ jmu² jná¹³. **11** Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hí³ jmúh¹³ náh² hí¹ jan² hí³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsú². Tí³ re² ma³hon¹ náh² tsú², hí³ jáun² cuí¹ jáunh¹³ tsú² cáun² hí³ re² hí³ tin², hí³ ja³jie³ jná¹³, qui¹ lá² cuá¹jan³² jná¹³ tsú² quiúnh¹ ná¹ tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ lá².

12 Hí³ ca³tin¹ Apolos reh² dí² né³, jmí¹ má²ca³hiu³ ca³mí³ lín³² jná¹³ ñí¹con² tsú² hí³ jmí¹ tsó²¹ tsú² quionh³ tsá² reh² hí³ tsa³jie³ hnoh², tí³la³ la³ tí³ ta³né³² cun³ tiá² má²ca³lí³hnió³ bíh¹ tsú²; tí³la³ tsó³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jien³.

Jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

13 Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², jí³ hí³ cuí¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² ca³tí²¹ la³ cun³ hí³ táunh²³ náh² ta²¹. Tiá³ chá¹ náh² honh², ha³ lí² juenh³. **14** La³jí³² hí³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² cun³quionh³ hí³ hno³ náh² tsáu².

15 Né³² né³ reh², hnoh² má²ná¹ñíh¹ náh² hí³ tsá² hñú¹³ Estéfanos bíh¹ tsá² la³ñí¹ hí³ ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² tí³ hué³² Acaya, hí³ tsá² hí³ né³, má²ca³jmú³ ná¹chan¹ hmóu³² hí³ ma³cón³² la³jín³² tsá² joh¹ Dió³².

16 Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hí³ hnoh² jmúh¹³ náh² niuh¹ ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² la³ hí³, jí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² tionh² quionh³ tsú² hí³ jmu² ta²¹ la³ jáun².

17 Jlánh¹ lí²hiún² tsín³² jná¹³ qui¹hliá² má²cuá²taunh²¹ Estéfanos quionh³ Fortunato jí³ Acaico ñí¹ lá², qui¹ tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ñí¹con² jná¹³ cáun² hí³ tiá² la³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh², cun³ñí¹ hí³ tiá² tionh² yáh³ hnoh² ñí¹ lá². **18** Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ hí³ má²ca³niau²¹ re²

tsin³² jná¹³ la³jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² re² honh² hnoh². Jáun² né³, hniáuh³² bíh¹ má¹quien¹³ náh² tsá² la³ hí³.

19 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lín³ cuáh³² zian² tí³ hué³² Asia lá² juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². Ñú² Aquila quionh³ mí¹ Prisca ñí²cuo², jì³ la³jín³² tsá² lín³ cuáh³², tsá² qui³ ngih³² hí³ hñú¹³ tsú², juáh³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² náh²” ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ cun³ñí¹ hí³ ca³tín¹ Tí³² Juo¹³ dí². **20** “Hia² náh²” —juáh³ siáh³ ca³la³ jín³² tsá² reh² dí² zian² já¹ juú² lá² ñí¹con² hnoh². Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hí³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

21 Jná¹³ Po¹, cuá¹jmu² ná¹ cun³quionh³ uón³² huen² tun³ hni³² jon¹ jái¹³ lá², hí³ juah³² jná¹³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh².

22 Li³ua³ jan² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², quiu³juóu³² cuí¹ cháu¹³. iÑah³² hniu³², hnú² Tí³² Juo¹³ jnoh¹!

23 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesús Tí³² Juo¹³ dí². **24** Cun³ñí¹ hí³ ca³tín¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jì³lín² bíh¹ hnoh² hnau³ jná¹³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]